24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6623 — 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՈՒՐԲԱԹ — 25 ՐԱՄԱԶԱՆ 1325 — 1 Novembre 1907 — 24me année № 6623

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրս.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՆԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ویلك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK,,
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ԳԻՏՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆ. — ՄՏԵՐՄԱԿԱՆ CAUSERIE. — ԵԷՆԻԳԻՒՆԻ ՀՐԴԵՀԸ ԵՒ ՏԻԳՐԱՆ ԷՖ. ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ. — ՏՕՔԲ. ԹՕՓՃԵԱՆ ՈՒ «ՄԵՆՆԱՂ». — ԳԵՐՄԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՄԷՋ. — ԿՈՐՍՈՒԱԼԻ ՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ՀՐԱՒԷՐ ՄԸ ԳՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ։

Այսօր, բացառութիւն մը ընելով իմ սովորական նշմարներուս սահմանէն, պիտի զբաղիմ օտար՝ եւրոպական նիւթով մը, թէեւ մասամբ գրական ու մասամբ վիպական, որ անշուշտ մեր հեղինակութիւնները աւելի՛ յարդ ունի քանի որ ֆրանսացի մեծ գրիչներէ եկած է ու մեծ հանդէսներէ քաղուած։ Ու պիտի փորձեմ, մասնակ մը, այս սահմանին մէջ դեգերիլ։

Պատճառը, նիւթի սոսկ աւելի, որ փա՛ռք Աստուծոյ՝ միշտ կը դանուի փնտռողին համար, կարգ մը դիտողութիւններ են զոր լսեցի վերջերս քանի մը ընթերցող բարեկամներէ։ Եթէ խմբագիր կամ յօդուածագիր ըլլալին անունք, — ինչպէս անցեալները մեր Իզմիրցի նախորդ քրոնիկագիր բարեկամը փորձեց քիչ մը կոչտ օրամտութեամբ որ իրեն յատուկ չէր, գնդասեղի հարուած մը տալ իր նախորդ խմբագիր բարեկամին չարաթական գրուածքներուն, — դժուար չպիտի ըլլար կռահել թէ մէջտեղերնիս «սեւ կատու անցեր է», ինչպէս կ'ըսեն ռամկօրէն։ Զեղոքներէ լսուած ակնարկութիւններ աւելի՛ կարեւորութիւն կ'ունենան բնականաբար, ու կ'ազդեն։ Այսոր համար, առանց քաղուելու պիտի արձանագրեմ հոս զանոնք։ Եթէ տարին մէկ-երկու անգամ գնահատական խօսք մը կը լսենք կամ համակրական նամակ մը կը ստանանք մեր որեւէ մէկ գրածին համար, պէտք չունինք հրապարակելու զանոնք. գէթ իմ համոզումս է այս։ Ուրիշներ կրնան հակառակը մտածել, գովել, դրատատել տալ ինքզինքնին։

Սկսինք ուրեմն կարգով, և դիտողութեանց մեր մասնաբաժնէն։

*** Ցարգելի անձ մը, լուրջ միտք, հեռուստ լրագրական գրուածքներու, առողջ դատողութեան ու պատուաւոր դիրքի տէր, անցեալները Արեւելքի խմբագրատունը այցելած ըլլալով, կ'ըսէր ինծի անցողաբար.

— Դիտել տուողներ եղան, լրագրական խօսակցութեանց կարգին մէջ, թէ ձեր շաբաթական յօդուածներուն մէջ, յաճախակի կը զբաղիք Մասիսի այն չբլալու ուր Թեքէին խմբագրութիւնն ու անօրէնութիւնը ձեր ձեռքն էր։

Հրապարակաւ պատասխանել խոստացայ, ու կը պատասխանեմ։

— Որովհետեւ, Մասիսը՝ իբրեւ մեր էն հին ու է՛ն գրական Թերթը, իր դանդաղ չբլաններուն պատութիւնն ունի որ պիտի ամբողջացնէ, օրին մէկը, Պոլսոյ լրագրութեան վերջին կէս դարու պատմութիւնը երբ գրի առնուի ան, Հ. Գալէմքեարեանի գործէն աւելի՛ ընդարձակ սահման մը մէջ, ու աւելի լայնօրէն։ Ապագայ սերունդի բանասէրները պիտի փնտռեն, այն ատեն, էն մոռցուած ու է՛ն անշնչ երեւոյթներն ու ձեւափոխութիւններն այս չաբաթաթերթին և պիտի դիմեն այսօրուան թերթերուն, մասնաւորապէս Արեւելքի հաւաքածներու փաշխերը թօթաւելով։ Եթէ քանի մը տարեկութիւն աւելի քաղեն 1900-1906ի շրջանին վրայ այս «Օրուան Նշմարներ»էն, որոնք հնութիւն պիտի բուրեն այդ թուականին, ի՞նչ մնա կայ։ Յետոյ, պիտի յարեմ՝ առանց եսասիրական բան մը ըսած ըլլալու խղճահարութեան, գրչի կեանքն ալ՝ սրտի կեանքին կը նմանի, նիւթական նկատումներէ անկախ, ու անցնելէն՝ անհետանալէն ետքն իսկ, փընտռուող երբեմն, գէթ երեւակայութեամբ։ Չէ՞ մի որ ֆրանսացի բանաստեղծը կ'ըսէ.

L'on revient toujours à ses premières amours.

Անցնինք։

*** Ուրիշ մը, աւելի մտերիմ բարեկամ, որուն չեշտին անկեղծութեանը վրայ երբո՛ւ տարակուսած չեմ, բոլորովին տարբեր դիտողութիւն մը ուղղեց։ — «Ինչո՞ւ համար, բարեկամս, յանախ, չա՛ս յանախ կը խօսիք՝ մեռած կամ ողջ դերասանուհիներու և դերասաններու վրայ, կը զբաղիք անոնց անցեալովը, կը պրպտիք անոնց կեանքին անէկդոտները, վերջապէս գեղարուեստական սահմանէն դուրս չէք ելլեր»։ Կարճ բացատրութիւն մըն ալ այս բարեկամիս.

— Որովհետեւ, սիրելի Մենա՛ղ, նախ կը սիրեմ թատրոնն ու գեղարուեստը, և պատանեկութիւնս ու երիտասարդութիւնս այդ մթնոլորտին մէջ անցուցած ըլլալով, մանաւանդ իբրեւ օրագրող, բնական է որ տեսակ մը հմայք զգամ՝ ամէն անգամ որ այդ հին կեանքին նորութիւն մը հանդիպի լիշողութեանս, արձագանգելու։ Այսր մէջ ի՞նչ բան կը գտնէք մեղադրելի։ Մնաց որ, ընթերցող հասարակութիւնն ալ անտարբեր չէ այդ նիւթերուն, որչափ որ կ'ընդդիմարեմ, և կը սիրէ կարդալ երբեմն, թատերական կեանքի ինչպէս ներկայն՝ այնպէս ալ անցեալէն շահեկան էջեր։ Եւ լիակը խոստովանելու համար, ամէն հրապարակագիր, խմբագիր, քրոնիկագիր, յօդուածագիր տեսակ մը դերասան է որ փոխնակ բերնուց խօսելու՝ գրաւոր կեղծով կը կատարէ իր դերը, իր déclamationը։ Ինչպէս որ բեմական արուեստագէտներուն մէջ՝ ողբերգութեան ճիւղին յարող կատակերգութեան չի ծանար և vice versa, ու տամադիք ճիւղն ընտրողը գուսաներգականը չի փորձեր, այսպէս ալ յօդուած, քրոնիկ գրողը։ Իմ մասիս, օր մը երբեք չեմ փորձած ընթերցողներս խնդացնել, կոչտութիւն մը ընելու վախով, թէեւ չեմ ալ լացուցած զանոնք։ Իմ ընտրած նիւթերս համեստ և անշուք անձերու և կեանքերու, լացերու, հառաչանքի արձագանգներ —դժբախտ պատասխանեալներուն կողմէ,— և որոնց աւելի՛ յարմար ճակատագիր մըն է գուցէ երթալ անհետանալ, սուրացող հովին պէս, քան հրապարակուիլ անօգուտ կերպով ու առնձգանգ։

Ահա՛ թէ ինչու խոստմնադանց կը գտնուիմ Արեւելքի յարգելի ընթերցողներուն հանդէպ, եթէ երբեք պիտի հեռաքրքրքրուէին։

*** Եէնիգիւղի հրդեհը յիշեցի, և չեմ կրնար չյիշատակել մեր ամէնուս սիրելի ու յարգելի Եաւսէֆեան Տիգրան էֆէնտին օրուն ծանրեցեալ առնն ալ մոխիր դարձաւ այդ հրդեհէն,—թէեւ բարեբաղդաբար ապահովագրուած։ Եւ սակայն նիւթականէն անկախաբար, որքա՛ն դեղջուներ, նկարներ, մատենադարան, լրագիր ու հաւաքածոյ փնտռա՛ն այդ հրկիզումէն։ Ընտանեկան կեանքի նահապետական օրերու ի՞նչ անոյշ յիշատակներ այդ հրկիզուած տանը մէջ, որ օրինուած յարկ մը եղած էր միշտ, մինչ տանուտէրը՝ այլ եւս ալեւորած Տիգրան էֆէնտին, զոր հոր մը պէս կը մեծարենք քանի մը սերունդի ներկայացուցիչներ, Բերա՝ իր չեչտելու, թէև գուցէ վիրաւորած ըլլամ իր համեստութիւնը, — բոլորովին ինքնատիպ հրապոյրն այն յօդուածներու չաքքին զորս մեր լաւագոյն աշխատակիցը Արեւելքի միջոցաւ ներմուծեց Պոլսոյ լրագրութեան մէջ, գերմանական լաւագոյն պարբերականներէ քաղուած, նոր ու պէսպիսութեամբ լեցուն նիւթերու վրայ և որոնք՝ աւելնալով համանման աղբիւրներու հեռաւորութեամբ կրօնային-պատմական, հնախօսական, լեզուաբանական ու խմբատասիրական յօդուածներուն վրայ որոնցմով կը ճոխացնէ Արեւելքի Ս. էջը՝ խմբագրատա Տօքթ. Ե. Թօփճեան էֆ., (բայց ի մեր հանրային կեանքին վերաբերող առանձնորդող յօդուածներէ կամ խմբագրականներէ), գերմանական գրականութեան ու դիտութեան հարազատ ցոլացումներ ընծայեցին ու կ'ընծայեն ընթերցողներուն, այդ ոյժ մը հմուտ հրապարակագիրներու։

Հիւանդանոցին անունը սպրդեցաւ դրիչէս ու հիմայ Արեւելքի ընթերցողները պիտի յիշեն անցեալ չաքթեան խոստումս, Պաթիրարքական օրենսդիր ատենի երկրորդ յօդուածիս հրատարակմանս համար, որ այսքան յաղագս ա՛ւ Դիպուածի կամ արկածի խնդիր, աւա՛ղ։ Եւ քանի որ զուտ մտերմական causerie մըն է որ կ'ընեմ այս անգամ, intime խօսակցութեան մը ձեւով, ի՞նչ հարկ ծածկել։ Աշնանամուտի այս արեւոտ գաղջ օրով, Վերին Վօսփորի բնական հրապոյտները անգամ մըն ալ վայելելու բաղձանքը նեռած էր զիս առջի օրը Շիրքէթի սրընթաց մէկ շոգենաւին մէջ ու եէնիքէօյի առջեւ՝ արխուր հեռաքրքրութեամբ կը դիտէի հրդեհին աւերումները, երբ ձեռքիս լրագրական ծրարէն սահեցաւ իմկամ նօթագրութեան տեսակ որ կը պարունակէր նաև Հիւանդանոցի ապաւորութիւններս, թէև մի՛չտ թարմ մտքիս մէջ, բայց վիճակագրական թիւերն ու թուանշանները անյիշելի։

Ու կապոյտ ալիքները, իրենց փրփրումին ու վէտվէտումին մէջ, տարին սուլեցին փոքրիկ տեսրը իր արձանագրութիւններովը՝ Պաթիրարքական օրենսդիրը ու սիրտաբաւ խօսքերուն, անցեալ ուրբաթի այցելութեան առթիւ, հիւանդ կիներուն ու ախտաժէտ այրերուն ցաւագին արտայայտութիւնները, ջլատաւորներուն անկապակից՝ բայց երբեմն ալ սրամիտ խօսքերը, երգերու, լացերու, հառաչանքի արձագանգներ —դժբախտ պատասխանեալներուն կողմէ,— և որոնց աւելի՛ յարմար ճակատագիր մըն է գուցէ երթալ անհետանալ, սուրացող հովին պէս, քան հրապարակուիլ անօգուտ կերպով ու առնձգանգ։

Ահա՛ թէ ինչու խոստմնադանց կը գտնուիմ Արեւելքի յարգելի ընթերցողներուն հանդէպ, եթէ երբեք պիտի հեռաքրքրքրուէին։

*** Եէնիգիւղի հրդեհը յիշեցի, և չեմ կրնար չյիշատակել մեր ամէնուս սիրելի ու յարգելի Եաւսէֆեան Տիգրան էֆէնտին օրուն ծանրեցեալ առնն ալ մոխիր դարձաւ այդ հրդեհէն,—թէեւ բարեբաղդաբար ապահովագրուած։ Եւ սակայն նիւթականէն անկախաբար, որքա՛ն դեղջուներ, նկարներ, մատենադարան, լրագիր ու հաւաքածոյ փնտռա՛ն այդ հրկիզումէն։ Ընտանեկան կեանքի նահապետական օրերու ի՞նչ անոյշ յիշատակներ այդ հրկիզուած տանը մէջ, որ օրինուած յարկ մը եղած էր միշտ, մինչ տանուտէրը՝ այլ եւս ալեւորած Տիգրան էֆէնտին, զոր հոր մը պէս կը մեծարենք քանի մը սերունդի ներկայացուցիչներ, Բերա՝ իր բնակարանին անկիւնը առանձնացած, արդար հանգիստ մը կը վայելէ, իր դասաւորական կէս դարու պաշտօնավարութենէն այլ եւս հանգստեան կոչուած, արդար հանգիստ մը վայելելով նաեւ հանրային կեանքէ ուր իր պարկեշտութիւնը և ուղղամտութիւնը յիշատակելի և օրինակելի պիտի մնան յաւէտ։

Կը նշմարեմ սակայն թէ, այս «յաղ և յանեակ» նօթերս այնքան երկարեցան որ Արեւելքի գրաշարապետը՝ Տպարանէն դեպի վերնայարկի խմբագրական Գրասենեակները նորահասաւա փոքրիկ սիրուն թիւիծօնէն կը ճայնէ մեղմիւ.— «Allo! Allo! Առաջին էջը լեցուեցաւ, ա՛լ մի՛ գրէք»։ Ու վար կը դնեմ գրիչս, յաղօրդին վերապահելով վիպական-գրական նիւթը որուն պիտի նուիրուէր այս յօդուածս։

ԳԱՄԷՐ

Յ. Գ.— Վերջին խօսք մըն ալ, քանի որ սրատաց խօսակցութեան օր մը եղաւ այսօր, անակնկալօրէն։ Թէ՛ Պոլիսէն և թէ՛ գաւառներէն Արեւելքի ամէն ընթերցող որ դիտողութիւն մը ունի ընելիք, հարցում մը կամ բացատրութիւն մը պահանջելիք՝ այս «Օրուան Նշմարներ»ուն առթիւ, հաճի՛ ուղղել Թերթին Խմբագրութեան հասցէին. ու հրապարակաւ կ'ընդունի լուսաբանութիւն և պատասխան, երբ հարցումը ու դիտողութիւնը լուրջ են ու կ'արժեն։ Կարելի է նաեւ այս առթիւ ընտանեկան-ընկերային, գրական, լեզուական, դեղարուեստական հարցերու մասին չանեկան և օգտակար նկատուած հարցումներ ուղղել Խմբագրութեան, որոնց քրքրումը կրնայ զանազան տեսութիւններու և չահեկան վէճերու առիթ ընծայել այս էջերուն մէջ։

ՆՈՅՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՍԱՌԱ ՊԷՐՆԱՌԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐը

Սառա Պէրնառի մանկութեան օրերու կեանքը ցնորք է մեզի, նոյն ինքն մեծ արուեստագիտուհին ակէ առաջ հանդէսի մը մէջ պատմած ըլլալով իր անտիական կեանքի պատահարները, տագնապները, խորութիւնները և նոյն իսկ մութիքական նպատակները։ Սառա Պէրնառ յաճախած է Տիկին Թրէֆորի գիւղօթիկ վարժարանը Օթէյլի մէջ, ուր իբր ընկերուհի ունեցած է Բլօթիլտ Բլաս, յետոյ ամուսնացած Պ. Բիէր Մէրլուի հետ՝ երբեմն ելմբասական նախարար։ Դպրոցին ելլելէն յետոյ Կրան-Շանի վանքը մտած է Վէրսայլի մէջ, ուր ջերմ փափաքն ունեցած է կրօնաւորուհի դառնալու։ Տանջրնդ տարու էր արդէն, երբ մենաստանէն կը հեռանար, Թոպի անուն մանկական կատակերգութեան մէջ մանուհեօր Սիպտերի դերակատարութիւնը գրաւելով։ Սառա այդ թատերախաղին մէջ չատ սիրուն կերպով ի վեր կը հանէր իր ընտանեկան խորհուրդին (conseil de famille) պարտած կատակերգութիւնը, ուր Հաւքէն նօտար մը, իր մօրեղբայրներէն մէկը, ընտանիքին հին բարեկամ մը, իր կնքաստրը և Մօրնի դուքսը լրջօրէն կը վիճաբանէին դեռատի Սառայի ապագային վրայ, որ կրօնաւորուհի ըլլալու փափագով կը ապրուէր։ Ծնողքը ու բարեկամներները կը հակառակէին այդ ծրագրին, և Մօրնի դուքսը ամէն ջանք ի գործ կը դնէր՝ Սառան Բռնէրվաթուառ մտցնելու համար։ Ծաղկաթի աղջիկը Բօմէի Ֆրանսէզի մէջ Ամֆիթրիոն թատերախաղին ներկայացման առեն յորդ արցունքներ կը թափէր։ Տիկին Սառա մինչեւհոս ձգած էր իր կենսագրութիւնը, խստանալով շարունակել մնացեալը։ Մեծանուն դերասանուհին կը փութայ իր խոստումը կատարել, այս օրերս հրատարակելով խոշոր հատոր մը, ուր իր արուեստագիտական կեանքի յիշատակները ամփոփուած են։

Սառա Պէրնառի մուտքը Բռնէրվաթուառ՝ անակնկալ որոշման մը արդիւնք եղած է, հակառակ իր նախապէս ունեցած փափագին, որով կ'ուզէր կրօնական ասպարէզը ընդգրկել։ Էօլ տէ Ֆամ թատերախաղին մէջ Ակնէսի դերը պատրաստած էր՝ Բռնէրվաթուառ մտնելուն առթիւ։ Բայց ամպեան ելլելու պահուն իր միտքը փոխելով «Երկու աղուներ» ասնուն առակը արտասանեց։ Չէր ուզած ուրիշ դերակատարէ մը խնդրել որ միասին բեմ ելլեն։ Սառա այդ առակը արտասանեց «կակղահունչ ձայնով և երգեցիկ շեշտով մը», որովհետեւ Պօվալէ իրեն վախ պատճառած էր բարձրագոչ ձայնովը և Օ'Լիւսթին Պրօհան սկսած էր ծիծաղիլ։ Բանի տեղ չէին դրած զինքը, բայց ետքը պիտի տեսնէին։ Սառա ընդունուեցաւ Բռնէրվաթուառը և Բրօվոյի դասախօսած կարգին մէջ դերուեցաւ։ Ու կ'երեւայ թէ այդ այդ օրէն է որ մնացած է voix d'or (Ոսկեղիրիկ ձայն) բացատրութիւնը տիեզերահռչակ դերասանուհիին համար։

Բռնէրվաթուառին մէջ, ինչպէս կը պատմէ ինք, տիպար աշակերտուհի մը եղաւ, որ չարքաշօրէն կ'աշխատէր և միշտ կարգ փոխելով ամէն դասընթացքներու կը հետեւէր, նոյն իսկ կաց ու դիրքին ու զինուվարժութեան դասընթացքներուն։ Առաջին տարեշրջանին՝ ողբերգութեան դասընթացքին մէջ երկրորդ մրցանակի արժանացաւ։ Սառա Պէրնառի առաջարկուեցաւ որ Վօտվիլի թատերախումբին մէջ մտնէ. բայց նախապատրաստութիւնը մերժած ըլլալով՝ դարձեալ Բռնէրվաթուառին մէջ մնաց։ Երկրորդ տարին՝ ողբերգութեան մրցումին մէջ անպարգեւ եղաւ, որովհետեւ իր գեղեցիկ մազերը օծած ու գանդրած էին. դեռատի ուսանողուհին կատաղութենէն այնքան լացաւ որ ձայնն իսկ նուազեցաւ։ Բայց կատակերգութեան մէջ յաջող հանդիսացաւ և Տրլավիճիի յօրինած էօլ տը Վիքիտառ թատերախաղին մէկ տեսարանը այնքան եռանդուն կերպով ներկայացուց որ քիչ մնաց առաջին մրցանակի արժանանար, ինչպէս կը յուսար ինք, բայց երկրորդ մրցանակ միայն չատեցաւ։

Սակայն Պ. աբ Օրնիի և Բամիլ Տուսէի աջակցութեամբ՝ Սառա Բօմէ-Ֆրանսէզ ընդունուեցաւ։ Այդ բարեբաստիկ դէպքը ծանելու համար՝ Սառայի մայրը հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Մօրնի դուքսին, Բամիլ Տուսէի, Վալէվրքիի, Ռօսինիի։ Այդ առթիւ առաջին յաջողութիւնը ունեցաւ, Տրլավիճիի «Բաւարանին հոգին» արտասանելով, որուն նուազը ափսոյ պատրաստեց Ռօսինի։

1862 սեպտեմբեր 1ին Սառա իր թատերական տպիւն ըրաւ Իֆիժենիով, որուն նկարագրութիւնը անկեղծ չեչտով մը կ'ընէ մեծ արուեստագիտուհին. «Բրթոլօ գիս դէպի թատերաբեմ հրեց, տեղեակ ելլալով իմ դերակատարութեանս էօրս՝ Ակամենոնի վրայ վազեցի. չէի ուզեր անոր օձիքը ձգել. պէտք կը զգայի մէկուն կառչելու։ Ուստի մօրս՝ Կղեոմենէսթրի վրայ խոյացայ... Դէշ աղէկ դերս կատարեցի։ Բեմէն դուրս ելլելուս պէս՝ սկսայ սաստկացած էր, երբ Ալպէր չափահաս ըլլալէ յետոյ, ծնողքին հարստութեան ղեկաւարը կրցած էր պոհացում տալ իր քմայքներուն, ճամբորդել, և դրամով ձեռք բերուելիք ամէն հաճոյք վայելել, մինչ ինք Լիւսիէն պարտէր չարաչար աշխատիլ՝ օրին մէկը ապրուստ ճարելու համար։

Մելու, որ, ինչպէս ինք կ'ըսէր, շատ լաւ կը ճանչնար իր Լիւսիէնը, այդ իրիկուն կը կռահէր անոր սրտին մէջ անցած դարձածը. ուստի թէ՝ ազայական և թէ զուարճալի կը գտնէր այդ բարեբութիւնը։ Ուզեց հեռը իյնալ և ծանրախօս չեչտով մը ըսաւ.

— Լիւսիէն, կը կարծե՞ս որ ընկերվարական ընարելին այնքան քաւէ չահի որքան կը յուսայ Բրքի Բրովենսայ։

Լիւսիէն փութաց սա պատասխանը տալ իսկոյն.

— Ինծի ի՞նչ. ես հոգ չունիմ, սառը վրա՞յ պիտի մտածեմ։

Բայց Մելուի ծաղրական նայուածքը նշմարելով՝ սա բիրտ պատասխանը առաւ.

— Ես գիտեմ։

— Գիտնալու ես։ Կուսակցութեան չահը բանի տեղ չես դներ, ըսաւ Մելու վճռական չեչտով։

Այս վերջինը կը խորհէր թէ Լիւսիէն չատ լաւ արամադրութեան մէջ կը գտնուէր իր հաղորդելիք լուրը իմանալու համար։ Զուարճալի պիտի ըլլար։

Մօտակայ եկեղեցիին ժամացոյցը ժամը տասը հնչած ըլլալով՝ նախկին զինուորականը մեկնած էր։ Իր հիւանդութիւնը վիճակին պատճառաւ կանուխ կ'երթար պառկիլ. ճշդիւ յայտնի չէր թէ Սօլֆէրինոյի թէ Սրտանի մէջ խանգարուած էր իր առողջական վիճակը։ Միւսներն ալ հեռեւեցան զինուորական օրինակին ու սրճարանէն մեկնեցան։ Այսպէս՝ Մելու և Լիւսիէն առանձին մնացին։

— Բաղաքավար չգտնուեցար, ըսաւ Մելու։ Ինծի համար չեմ ըսեր, այլ հոս գտնուող մարդիկը կրնան վշտացած ըլլալ։ Նկատի առ որ Սօլֆէրինոյի ճանապարհին մտնակցող մէկը պատիւ կ'ընէ ձեզի հետ խօսելու...

— Հանդարտ ձգէ՛ զիս, ընդմիջեց Լիւսիէն. եթէ այդ չեչտով չարունակես խօսիլ, ես ալ կը մեկնիմ սրճարանէն։

— Լա՛ւ, դուրս ելլենք։ Կը տեսնեմ որ պէտք ունիս հաւասարակշռութեան մէջ դնելու գաղափարներդ, ինչպէս նաև սրունգներդ։ Քալե՛նք...

Ու անխօսուկ, սկսան յառաջանալ բաւական տեղ։ Լիւսիէն բերանը չէր բանար, իսկ Մելու օրէրէթի եղանակ մը կ'երգէր։ Բնաղդով հեռեւեցան այն ճամբուն՝ որ Մարիզ ընտանիքին բնակարանը կ'առաջնորդէր և որ սիրական ձեմելավայրը կը ձեւացնէր Վիլիքրանշի բնակիչներուն։ Զրանցքին երկայնքը կը տարածուէր այդ ճամբան, և միշտ զովութիւն կարելի էր գտնել մեծ ծառերուն տակ, որոնց արմատները ջուրին մէջ մերթուած էին։ Մանաւանդ բոլոր յանկերգները մուտքէ յետոյ, Միլու առաջին անգամ խլեց լռութիւնը։

— Այս իրիկուն դիւրահաղորդ չես երեւար։ Դեղադէմ քուզէնդ տեսած չըլլա՞ս։

— Բարեբախտաբար չտեսայ։ Եթէ հանդիպէի անոր՝ ես ալ չեմ գիտեր թէ ի՞նչ պիտի ընէի։

— Ես գիտեմ. անմիտ խօսքեր պիտի ընէիր, հաւանաբար։ Լիւսիէն, ծանրգրելուս մէկը չպիտի ըլլա՞ս երբեք։

— Ուզածիդ պէս կը խօսիս. կը կարծե՞ս որ խնդալու բան է գլխուս եկածը։

— Իրաւ որ ցաւալի է։ Բայց ատկա պատճառ մը պէտք է ըլլայ որ աւելի հակես ինքզինքիդ վրայ։ Այդ մասին մտատոգ չեմ. եթէ երբեք քուզէնդ չհետաքննեցաս՝ շատ քիչ անգամ առիթ պիտի ունենաս անոր հանդիպելու։ Պարոնը Վիլիքրանշ չպիտի գայ՝ շատ զբաղած ըլլալուն համար այլուր։

— Ինչ ըսել կ'ուզես։

Մելիու անմիջապէս պատասխան չը տուաւ. քանի մը քայլ առաւ և յետոյ կեցաւ։

— Լիւսիէն, կը տեսնես, իւրաքանչիւրին պէտք է վերադարձնել ինչ որ իրեն կը վերաբերի, երբ մանաւանդ չէ կարելի այլապէս ընել։ Ուստի իրաւացի է ըսել թէ Տիկին աբ Քապրոլ եթէ ոչ ամէնէն բարեմիտ, գէթ ամէնէն յստակաբան անձն է Վիլիքրանշի մէջ։ Ան միայն կռահած է ճշմարտութիւնը և մենք դեռ աղայ ենք անոր քով։

Լիւսիէն կը վախնար իր ընկերոջ խօսքերուն իմաստը հասկնալէ։

— Նոր բան մը իմացա՞ր, հարցուց Լիւսիէն անձկութեամբ։

— Բան մը չլսեցի, բայց ինչ որ աւելի կ'արժէ, աչքովս տեսայ։

— Ի՞նչ տեսար։

— Ալպէր քուզէնդ՝ ուրիշ մէկու մը ընկերակցութեամբ։

Շատ ցած ձայնով և բաբախուն սրտով հարցուց Լիւսիէն.

— Ո՞վ էր այդ անձը։

— Չե՞ս դուշակեր։

— Ո՛չ։

— Ուրեմն իմացնեմ քեզի. դղեակին օրիորդն էր։

— Բայց ո՞ւր տեսար զանոնք։

— Ոչ շատ հեռու, բլուրին վրայ, կղզիացած ու գեղազուարճ վայր մը, կարծես սիրային ժամադրութեանց համար սեղծուած։

Լիւսիէն իր բարեկամին թեւէն բռնեց։

— Դէթ կատակ չես ըներ։

— Կատակ ընողի երեւոյթ ունի՞մ միթէ։

— Այլ չափը անցաս, բացագանչեց Լիւսիէն, բոլորովին զայրացած։ Այդ թշուառականը չատ բաղդաւոր է։ Գաւառին մէջ գեղանի աղջիկ մը կայ, ան ալ կ'իւրացնէ։ Միտս այդ մարդը կը զբաղեմ իմ ճամբուս վրայ. այնպէս գրուած է որ բոլոր ձախողութիւններուս ու դժբախտութիւններուս պատճառը ան ըլլայ։

Նախորդ օրուընէ ի վեր՝ Օր. Պուասիէռի վրայ միայն կը խորհէր Լիւսիէն։ Ու կը յիշէր Ռիպիէրը ընտանիքին կողմէ իր ընտանիքին ցոյց տրուած հարիւրաւոր բաղմաթիւ արտայայտութիւնները։ Ո՞վ գիտէ թերեւս իրը Օր. Մարթի ամուսնական թեկնածու պիտի ընդունէին զինքը։ Հարստութիւն չունէր, բայց ուսեալ էր, և առաջին անգամ չէր որ բժիշկ մը հարուստ աղջկան մը հետ պիտի ամուսնանար։ Մնաց որ՝ տգեղ ալ չէր դէմքով. միջահասակ, կանոնաւոր դիմագծերով, թուխ ու լայն պեխերով երիտասարդ մըն էր. իր բարձր ճակատով բանիմաց երեւոյթ մը ունէր ան։

Լիւսիէն ամուսնութեան գաղափարին կը կառչէր՝ փրկութեան լասի մը կառչելու պէս։ Ուրեմն դիւրին էր հաղթելու իր կատաղութեան և զայրոյթին պատճառը։

Մելու ինքն չընդհատեց իր բարեկամին չարակամ խօսքերը, զոր իրմէ զատ լսող չկար։ Լիւսիէն, իր բարեութիւնը թափելէ յետոյ, ուզեց բացատրութիւններ խնդրել Մելուէն, իր տարակոյսը փարատած ըլլալուն։

— Կրնաս միասին տեսած ըլլալ զանոնք։ Ի՞նչ կ'ելլէ ատկից։

(Շարունակելի)

ԺԱՌ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՔՈՒՎԷՐԹԻ ԶԱՂԱՑՔԸ

Զ.

Անուշա երիտասարդ բժիշկը շատ կիներ ճանչցած էր, որոնցմէ ոմանք շատ գեղեցիկ, բայց ո՛չ մէկը այնքան հաճոյ թուած էր իրեն որքան մանկամարդ դղեակատիրուհին։ Բայց հիմա պարտէր հրաժարիլ այդ յոյսէն, ինչպէս նաև Բարիզէն ու այն դրամէն զոր իրեն խոստացած էր Մելու։

Ա՜հ, ո՞րքան կ'ատէր Ալպէրը՝ իր տղուար երազները փճացուցած ըլլալուն համար։ Կը յիշէր թէ մասող հասակէն սկսեալ՝ թշնամի մը նկատած էր իր քուզէնը։

Մանկութեան ատեն երբ դէշ բնաղդներ ցոյց տար Լիւսիէն, ծնողքը կը յանդիմանէին զինքը, իբր օրինակ ընծայելով Ալպէրը։ Այդ թուականէն սկսեալ՝ ատած էր մօրաքեռորդին. և այդ ատելութիւնը՝ որուն խառնուած էին չարութիւն, քինախնդրութիւն ու նախանձ՝ հետզհետէ սաստկացած էր, երբ Ալպէր չափահաս ըլլալէ յետոյ, ծնողքին հարստութեան շնորհիւ կրցած էր պոհացում տալ իր քմայքներուն, ճամբորդել, և դրամով ձեռք բերուելիք ամէն հաճոյք վայելել, մինչ ինք Լիւսիէն պարտէր չարաչար աշխատիլ՝ օրին մէկը ապրուստ ճարելու համար։

Մելու, որ, ինչպէս ինք կ'ըսէր, շատ լաւ կը ճանչնար իր Լիւսիէնը, այդ իրիկուն կը կռահէր անոր սրտին մէջ անցած դարձածը. ուստի թէ՝ ազայական և թէ զուարճալի կը գտնէր այդ բարեբութիւնը։ Ուզեց հեռը իյնալ և ծանրախօս չեչտով մը ըսաւ.

— Լիւսիէն, կը կարծե՞ս որ ընկերվարական ընարելին այնքան քաւէ չահի որքան կը յուսայ Բրքի Բրովենսայ։

Լիւսիէն փութաց սա պատասխանը տալ իսկոյն.

— Ինծի ի՞նչ. ես հոգ չունիմ, սառը վրա՞յ պիտի մտածեմ։

Բայց Մելուի ծաղրական նայուածքը նշմարելով՝ սա բիրտ պատասխանը առաւ.

— Ես գիտեմ։

— Գիտնալու ես։ Կուսակցութեան չահը բանի տեղ չես դներ, ըսաւ Մելու վճռական չեչտով։

Այս վերջինը կը խորհէր թէ Լիւսիէն չատ լաւ արամադրութեան մէջ կը գտնուէր իր հաղորդելիք լուրը իմանալու համար։ Զուարճալի պիտի ըլլար։

Մելու, որ, ինչպէս ինք կ'ըսէր, շատ լաւ կը ճանչնար իր Լիւսիէնը, այդ իրիկուն կը կռահէր անոր սրտին մէջ անցած դարձածը. ուստի թէ՝ ազայական և թէ զուարճալի կը գտնէր այդ բարեբութիւնը։ Ուզեց հեռը իյնալ և ծանրախօս չեչտով մը ըսաւ.

— Լիւսիէն, կը կարծե՞ս որ ընկերվարական ընարելին այնքան քաւէ չահի որքան կը յուսայ Բրքի Բրովենսայ։

Լիւսիէն փութաց սա պատասխանը տալ իսկոյն.

— Ինծի ի՞նչ. ես հոգ չունիմ, սառը վրա՞յ պիտի մտածեմ։

Բայց Մելուի ծաղրական նայուածքը նշմարելով՝ սա բիրտ պատասխանը առաւ.

— Ես գիտեմ։

— Գիտնալու ես։ Կու

սուա Ֆրէյն ինձի ներկայացուց։ Երիտասարդին նչան ըրի որ կրնար նստիլ, և աւելի լաւ դիտելի դիրքը, իր աղուոր դէմքը, նիհար ու ժգոյն, որ անմահ Պոնապարթի դէմքին կը նմանէր։ Ամբողջ էութեամբս սարսացի յուզումէս, որովհետև կը պաշտեմ Պոնապարդը։ —«Պարոն, քանասա՞ղ է էջ դուք։ —Այո՛, օրիորդ... (Անոր ձայնն ալ կը դողար, ինչ աւելի երկչոտ ըլլալուն համար)... Այո՛, փոքր Թաւերախաղ մը գրած եմ, և Օր. Ակար սա համղուշն ունի թէ պիտի հաճիք իր հետ ներկայացնել զայն։ — Այո՛, սիրելիս, յարեց Ակար, պիտի ներկայացնես այդ խաղը։ Փոքրիկ հրաշակերտ մըն է։ Վառահ եմ որ մեծ յաջողութիւն մը պիտի գտնես։ — Օ՜հ, ամբաքան պիտի գեղեցկանաք, բաւական բանաստեղծը, լուսաւոր նայուածքով մը ողողելով Ակարը։»

Այդ բանաստեղծը Ֆրանսուա-Ֆրէյն էր և իր Թաւերախաղը՝ Բասանը։ Առաջին ներկայացման առնն վարագոյրը ուշ անգամ բացուեցաւ։ Եւ ահա՛ Ֆրէյ նչանաւոր դարձած էր, իսկ Ակար ու Սառա Պէրնառ յաղթական։ Այդ Թաւերախաղը Թիւլերիի պալատն մէջ ալ տրուեցաւ ի ներկայութեան Նաբոլէոն կայսրի ու Լօժէնի կայսրուհիին, որոնց նախապէս ներկայացուեցաւ Սառա։

Իրարու յաջորդող աղէներ պահ մը խանգարեցին մանկամարդ դերասանուհիին բեմական կեանքը։ Նախ Օպէր փոդոյի իր ընկերանը այրեցաւ և յետոյ պատերազմի յայտարարութիւնը հրատարակուեցաւ։ Ի Պոնի մէջ կը գտնուէր երբ Սրտանի անձնասուութիւնը իմացաւ Սառա Պէրնառ։ Իսկոյն Բարիզ դարձաւ։ Զկարենալով ներկայացում տալ, գթութեան քոյր եղաւ, և իր կեանքի այդ չրջանին նուիրած գլուխը խիստ չահեկան ու կենդանի էջեր կը պարունակէ։

Սառա Պէրնառ Թատրոնի սովորական մարդոց կարգէն դուրս ելած էր, չնորհիւ իր մշակած յարաբերութեանցը։ Պատերազմէն յետոյ քարկոմացաս կամպէթթայի ու Բոլ տը Ռէմիզայի, որոնց երկուքին ալ տաւերագիծերը կը քաշէ սապէս։ «Կամպէթթա սովորական, հասարակ մէկը չէր։ Երբ քաղաքականութենէ յոգնած, դասականութեան վրայ խօսէր, եղական հմայքով մը կ'ունկնդրուէր։ Ամէն ինչ գիտէր և հինալիօրէն կ'արտասանէր տասնաւորները։ Իրկուն մը, Ժիրարտէն ճչեցէ յեսոյ, Էրնանիի առաջին արարածը կամպէթթայի և ոսնա Սօլի հետ միասին ներկայացուցինք Թէեւ Մունէ-Սիւլլիին չափ դեղեցիկ յաղողութիւն մը չունեցաւ, սակայն նոյնքան հիանալի եղաւ։ Ուրիշ անգամ մը ամբողջ Ռուբ եւ Պոօզը արտասանեց, վերջին տունէն սկսելով։

«Բոլ տը Ռէմիզա, սիրական դուսակը Թիէրի, փափուկ միտք մը ունէր, լայն գաղափարներով և վայելուչ ձեւերով։ Ոմանք Օրլէանեան կը նկատէին զանի։ Բայց անիկա Թիէրէն աւելի հանրապետական էր։ Բոլ տը Ռէմիզա կեղծիքէն կը խորչէր։ Զայրուն, ուղիղ ու անյողդողդ նկարագիր մը ունէր։ Ինքնամփոփ ապրումներու մէջ միայն գործօն մասնակցութիւն մը կ'ունենար իմաստն քաղաքականութեան։ Իր կարծիքը յարգ ունէր Երեսփ. Ժողովին ու Մենակոյսին մէջ։ Գրասենեակներու մէջ միայն ուզեց խօսիլ։ Քանիցս իրեն առաջարկուեցաւ գեղարուեստից նախարարութիւնը, բայց մերժեց։ Անգամ մը, իմ կրնկիսի թախանձանքներու վրայ, քիչ մնաց գեղարուեստից նախարար պիտի ըլլար, բայց վերջին պահուն չընդունեց այդ պաշտօնը։»

Օգէն 1871 հոկտեմբերին կը վերադառնար իր դռները։ Առաջին անգամ ներկայացուցաւ Անտրէ Թէորիէի Ժան-Մարի խաղը։ Տաբոյն վերջը, Վիքթոր Հիւկօ իր Ռիւ Պլաս Թատերախաղին մէջ դէրի դերը Սառա Պէրնառի յանձնեց։

(Շար.) Թարգմ. Զ. ՆԵՄՈՒՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏԻՐ

Նեղանակի փոփոխման առեն, կռնակը ցաւ պահելը մեծ կարեւորութիւն ունի, մանաւանդ տարիքոտ կամ դիւրազգած անձանց համար։ որովհետև ուսին տախտակներուն տակ կը գտնուին թոքերը։ կռնակին փչող հովը յաճախ կը մեծցնէ մարմնոր։ ուստի կռնակը բաց պահուհնային կամ բաց դրան դէմ դաձուցած նստելու չէ։ Ցնցառութեան տրամադիր եղող անձեր խոհեմութիւն ըրած կ'ըլլան, եթէ անոնք և ձրան մէջ ֆանէլայի կոր մը դնեն ուսի տախտակներուն միջեւ։ Այս պարզ միջոցաւ ցրտառութենէ դերծ կը մնայ մարդ յանախ։

ԱՂԵԹԱՓՈԽԻԻՆ

«ԳԱՍԳԻ ԵԱՐԸՂԸ»

կը դարմանուի, առանց պէտ մնալու Աքենի կառաւին ճիւղին մէջ վիրաբուժական գործողութեան։

Այդ ճիւղը կը գտնուի

268 Ռեթա, Կայթա-Սէրսպի դիմաց, Թիւ փուռին վերի յարկը։ 268

Իտալիոյ նշանաւոր բժիշկներէն ՏՕԿԹ. ՍԷԶԱՐ ՄԱԴԴԻի դրութեան կիրառումովը ՏՐ. ՄԱՐԴԻՆ աղեկապրու գործածութեամբը, որոնք կազմախօսական ու առողջապահական կանոններու համաձայն չինուած են, հիւանդներու անհանգստութիւնը իսկոյն կ'անհետանայ։

Աղեթափոխեան ենթակայ եղողները նոյն ճիւղին մէջ կը քննէ ՏՕԿԹ. ՎԱՍՏԱՎԷԼԼԻՍ։ Հիւանդները ամէն օր առանց վարձքի կը դարմանուին։ Աւելի տեղեկութիւն առնել ուզողները պէտք է նոյն ճիւղին դիմեն։ 50—7

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ

Նիւ-Նորքէն հետեւեալը կը հեռագրե Թայմսի Թղթակիցը։

Նախագահ Պ. Ռուզվէլդի Ուաշինկդընի վերադարձը և նախարարաց Խորհուրդին գումարումը, որ յունիս ամիսէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով ուրբաթ օրը տեղի ունեցաւ, ցոյց կուտան քաղաքական տարին սկզբնաւորութիւնը, որուն ամբողջ շահեկանութիւնը կը կայանայ ամերիկեան նաւատորմին Խաղաղական ղեկուելուն և նախագահական ընտրութեան մէջ։ Ինչպէս երէկ պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ, նաւատորմը դեկտեմբեր 16ին ճամբայ պիտի ելլէ։ Պ. Ռուզվէլդ, վերադարձէն ի վեր, քանիցս բացատրեց այդ մասին իր կացութիւնը։ Վերջերս արտասանած մէկ ճառին մէջ ըսաւ։

«Բաւական ածուխ ունինք զրահաւորները Խաղաղական ղրկելու համար։ սակայն Խորհրդարանը եթէ չքուէարկէ անհրաժեշտ վարկերը, զրահաւորները պիտի չկրնան Ատլանտեան վերադառնալ։»

Նախագահը կը հաստատէ այս յայտարարութիւնը, ըսելով որ թէեւ կը յուսայ թէ նաւատորմը կարճ միջոցի մը համար Խաղաղական պիտի մնայ, երթի ուղեւորութիւնը պիտի սպառէ կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրուած բոլոր վարկերը և թէ Երեսփ. Ժողովը եթէ անհրաժեշտ վարկերը չքուէարկէ, զրահաւորներուն Ատլանտեան վերադարձը պիտի չկրնայ ապահովել։ Նախագահը բացատրակապէս կը յայտարարէ թէ ճարտարան խնդիրը բնաւ առնչութիւն չունի նաւատորմին առաքմանը հետ։ Կը մերժէ այն գաղափարը թէ մասնագիտութեամբ պէտք է նկատողութեան առնել ճարտարներու կասարելապէս բնական ընդունակները՝ իրենց նաւային ու զինուորական կազմակերպութիւնը բարեբերելու համար։ Նիւ-Յորք Սրն ալ սա դիտողութիւնը կ'ընէ. — «Ուաշինկդընի մէջ այլ եւս ոչ ոք կը խօսի զրահաւորներու Խաղաղականէն անցքին վրայ։ «Խաղաղական ջուրերը» հիմա «Խաղաղական եղերքներու ջուրերը» նշանակութիւնը ունենալ կ'երեւան։ Տրուած ապահովութիւններ կը սկսին հաստատել տալ թէ այդ ուղեւորութիւնը իրական դարձուածք մըն է։ Զարմանալի քաղաքականութեան մը համար տակէ լաւագոյն ժամանակ մը կարելի չէ գտնել։» Այս զգացումը անգամին արձագանգ կը գտնէ Ուաշինկդընի մէջ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՐՈՆ

Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռուդ շաբաթ օրը սա յայտարարութիւնը ըրաւ. — «Մ. Նահանգաց ու Ճարոնի յարաբերութիւնները այն վիճակին մէջ չեն որ զրահաւորներու նաւատորմին Ատլանտեանէն Խաղաղական առաքումը անպատեհ նկատուի։ Եթէ այդպէս ըլլար, Մ. Նահանգաց ու Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց ու Ֆրանսայի յարաբերութիւններուն բերմամբ, որոնք համանման են Ճարոնի հետ մեր ունեցած յարաբերութեանց, Ատլանտեանի մէջ ամերիկեան նաւատորմի մը ներկայութիւնը անպատեհ պիտի նկատուէր։» Պ. Ռուզ այս յայտարարութիւնը ըրաւ Ուաշինկդընի ճարոնական դեսպան Պ. Աոքիի հետ ունեցած տեսակցութենէն անմիջապէս առաջ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Մոլթքէ-Հարաէնի դատին մէջ, ինչպէս յայտնի է, շատ խօսուեցաւ Ֆրանսայի գիւանագէտի մը վրայ, ըստ որում որ Դրէյֆիոյ ներքին գործերուն մասնակցած է։ Թան այդ մասին կ'ըսէ. — «Այդ առթիւ պարք կը համարինք մասնաւորապէս ընել իրողութեանց բազմաթիւ ու ծանր սխալներ զոր Պ. Հարտէն ու փաստաբանը գործեցին՝ Պերլինի ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Ռէյմոն Լէքոնթի մասին։ Սխալ է այն լուրը թէ Պ. Լէքոնդ Էյլէնպուրկի Ֆիլիբ իշխանին կողմէ ներկայացուած ըլլայ Վիլհէլմ կայսեր. այդ պարագան 1895ին տեղի ունեցաւ Պերլինի այն առնուազն ֆրանսական դեսպան Պ. Հէրպէթի կողմէ, երբ Պ. Լէքոնդ առաջին անգամ քարտուղար կարգուած էր նոյն դեսպանատան։ Սխալ է այն լուրը թէ Պ. Լէքոնդ Պերլինի մէջ զբաղած ըլլայ Վիլհէլմ կայսեր և Պ. Լուպէի միջեւ կարելի տեսակցութեան մը խնդրով։ Այն միջոցին, ուր, Պ. Հարտէնի ըսածին նայելով, Պ. Լէքոնդ դանդաղ արքունիներու ձեռնտրկած է, այս վերջինը Դահիրէի ֆրանսական ընդհանուր հիւպատոսարանին մէջ կը պաշտօնավարէր։ Ասպարէզի և բարեկամութեան վաղեմի յարաբերութիւններ գոյութիւն ունէին Պ. Լէքոնդի և Էյլէնպուրկի իշխանին միջեւ։ Վիլհէլմ կայսրը այս վերջինին ապարանքը այցելելու միջոցին փափաք յայտնեց հոն տեսնել Պ. Լէքոնդը։ Բոլորովին սխալ է այն լուրը թէ Վիլհէլմ Բ.ի և Պ. Լէքոնդի միջեւ քաղաքական նիւթերու և մասնաւոր Ալֆեդրիսի որոշմանց մասին տեսակցութիւն մը տեղի ունեցած ըլլայ։ Ըսենք նաեւ թէ Պ. Լէքոնդ բնաւ կոչնագիր չէ ստացած՝ իբրեւ վկայ ներկայանալու Մոլթքէ-Հարաէնի դատին համար։»

ՔԱՆԱՏԱ ԵՒ ԾԱՅՐ. ԱՐԵՒԵԼՔՅԻՆԵՐԸ

Ֆրանսայի կառավարութիւնը նկատելով որ բրիտանական Քոլոմպիայի տեղական իշխանութիւնները անտարբեր կը գտնուին Վանքուվէրի հակաճարտնական միջադէպերէն վնասուող Ճարոնցիներուն պահանջմանց հանդէպ, որոշեց հինգ հազար տարար հատուցանել վնասուած Ճարոնցիներուն։ Հակաճարտնական զգացումը տակաւին կը շարունակէ Վանքուվէրի մէջ։ Տեղւոյն քաղաքականութեան Խորհուրդին եւմական յանձնաժողովը որոշեց Մայրագոյն Արեւելքցիներու վարուելակերպին մասին հետեւեալը։ Ամերիկեան Նաւատորմը կը հեռագրէ թէ Ճարոնի կառավարութիւնէն չնչել Ճարոնի հետ եղած դաշնադրութիւնները։ Այս որոշումը հանրօրէն պիտի ընդունուի քաղաքականութեան Խորհուրդին կողմէ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՄԵԾ ՆԱԻԱՏԷՐԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Լօրտ Նելսընդենամ, աւելի ծանօթ, աղնուականութեան տիտղոս ստանալէն առաջ ունեցած Զարլս Ուիլսըն անունով, մեռաւ 74 տարեկան։ Աշխարհի ամէնէն մեծ նաւատէրն էր։ Հարիւրէ աւելի շոգենաւեր ունէր։ Իր ներկայացուցիչ իր ծննդավայրին՝ Հալլի՝ երկար տարիներ բաղմեցաւ Եբեսփ. Ժողովին մէջ։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԸ

ՌԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Նախագահ Պ. Ֆալիէր ի պատիւ Սպանիոյ Թագաւորին և Թագուհիին երկուշաբթի իրիկուն Էլիզէի պալատն մէջ արուած հացկերոյթին առնն բաժակառաջ մը արտասանելով, ըսաւ թէ Թագաւորին առաջին այցելութենէն ետքը անցնող տարիները աւելի եռ ամրացուցած են երկու երկիրներն իրարու միացնող համերաշխութեան և անկեղծ բարեկամութեան կապերը։ Ֆրանսա մասնակից եղաւ Սպանիոյ ուրախութեան, ինչպէս նաև անոր երկու գեղեցիկ գաւառներուն ենթարկուած աղէներուն յառաջ բերած խորտութեան։ Ֆրանսա ուրախացաւ գահաժառանգին ծննդեան համար, և ցաւեցաւ Անտալուզիայի և Բարսէլոնայի այն աղէներուն համար, որոնք պատահեցան նաև Ֆրանսայի բազմաթիւ գաւառներուն մէջ։ Ֆրանսացիները մեծ գոհունակութեամբ տեսան Ֆրանսայի և Սպանիոյ միջեւ այս տարի յառաջ եկած այն համաձայնութիւնը, որ իրարու կը կապէ երկու երկիրները, փոխադարձ վստահութեամբ զոր այժմ կը ցուցնեն իրարու, և փոխադարձ օգնութեամբ, զոր կ'ընծայեն իրարու։

Ապիոնս Թագաւորը պատասխանելով բարեբախտ համարեց ինքզինքը Ֆրանսայի այս արտայայտի զգացմանց համար, և շնորհակալութիւն յայտնեց իր որդւոյն ծննդեան առթիւ Ֆրանսայի կողմէ յայտնուած խնդակցութեանց և սպանիական գաւառներուն աղէին առթիւ վշտակցութիւն յայտնած ըլլալուն համար։ Տարակոյս չկայ որ, յարեց Ալֆոնս Թագաւորը, այս դէպքերը որոգայթ չնորհակալութեան առիթ պիտի ընծայեն Սպանիոյ մէջ։ Ի վերջոյ գոհութիւն յայտնեց երկու երկիրներն իրարու կապող նոր համաձայնութեան համար։

ՄՈԼԹՔԷ - ՀԱՐՏԷՆԻ ԴԱՏԸ

ՀԱՐՏԷՆԻ ԱՆՊԱՏԱՐՏ ՍԳԱՆԱԼՈՒԱՆ

Աւարտիկ բան իսկ այն վճիռը զոր, ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Պերլինի դատարանը արձակեց Մոլթքէ-Հարտէնի դատին առթիւ.

«Մաքսիմիլիէն Հարտէն անպարտ արձակուեցաւ անուանարկութեան ամբաստանութենէն, ամէն պարագաներու համար։ Դատական ծախքերը պիտի վճարէ անձնական դատախազ կոմս Մոլթքէ։ Դատարանը կ'ընդունի թէ յօդուածները թշնամական բնութիւն ունին, բայց ամբաստանելիին մէջ բերած փաստերը յաջողած են։»

Վճիռին պատճառաբանութիւնը կ'ըսէ որ դատարանը ապացուցած կը համարի թէ Հարտէն կ'ուզէր հակաբնական բարքերու տէր ամբաստանել կոմս Մոլթքէն, բայց ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար ցուցուած փաստերը պէտք եղածին չափ զօրաւոր չէին։ Տիկին Ֆոն Էլչպէի վկայութեամբ տեսնուած է թէ կոմս Մոլթքէ, օրչափ որ ալ իր վրայ եղած ամբաստանութիւնը պատժապարտ արարքներով գործադրած չէ, բայց տարբերական տարամադրութիւն մը ունէր։ Դատարանը հաւատաց այդ բանին, Տօքթ. Մաքսիմս Հիրշֆէլտի տեղեկագրով։

«Դատարանը Հարտէնի վերջին անգամ յայտարարութիւնէն աւելի, անոր յօդուածներուն մէջ ըսուածները նկատողութեան առնելով, տեսաւ թէ այդ յօդուածներուն մէջ ակնարկութիւններ եղած էին ամբաստանուին անբնական բարուց մասին։ Նախագահը մէջ կը բերէ, և դատարանն ալ իր կարծիքէն է, թէ Մոլթքէ կոմսը անբնական բարուց տէր ցուցնելը թշնամանիչ չէ, բայց յօդուածներուն մէջ բաւուած է թէ կոմս Մոլթքէ իր այդ տարամադրութիւնը իր բարեկամներուն յայտնի եղանակաւ մը երեւան հանած է։ Եւ այդ է որ իրօք անպատուիչ է։ կոմս Մոլթքէի դիրքին մէջ գտնուող անձէ մը կը սպասուի որ զգէտ իր այդ տարամադրութիւնը ցոյցի կը ճանչնայ օրէնքին 175դ յօդուածը, այսինքն անբնական բարուց արգիլուած և պատժելի ըլլալը։ Դալով ամբաստանելին այն առարկութեան թէ յօդուածներէն մէկ քանին հաստատուած են արդէն, դատարանը կը հերքէ զայն, վասն զի ամէն յօդուածներն ալ առնչութիւն ունին իրարու հետ և անոնց ամէնքն ալ ամբաստանողը իր քաղաքական պաշտօնէն հրաժարեցնելու ատիճան անպատուելու մասին Հարտէնի դիտաւորութիւնը կը պարունակեն։ Հետեւաբար ամբաստանելը բան օրինի պատժելի է, ըրած թշնամանքին համար, բայց եթէ իր ըրածը հաստատող փաստեր ներկայացնել կարենայ, դերծ կը մնայ պատիժէ։ Տարակուսն տարամադրութեան խնդրոյն համար նախ և առաջ Տիկին Ֆոն Էլչպէի (Մոլթքէի լքած կինը) վկայութիւնը ձեռք առնելով, դատարանը արժանահաւատ կը համարի զայն և կոմս Մոլթքէի բարուց մասին այդ վկայութեան մէջ ցուցուածը դատավարութեան մէջ հաստատուած կը ճանչնայ։ Դատարանը չընդունիր բնաւ պաշտպանող կողմին այն ընդդիմաբանութիւնը թէ կոմս Մոլթքէ ճշմարտութեան հակառակ կը խօսի, ընդհակառակը դատարանն այն կարծիքն է թէ կոմս Մոլթքէ ճշմարտախօսութեան շատ ապացոյցներ տուաւ։ Երբ նախագահը, Տիկին Էլչպէի վկայութենէն ետքը, հարցուց կոմս Մոլթքէի թէ «Տիկին Ֆոն Էլչպէի բանածները սուտ են», կոմս Մոլթքէ լռեց. հետեւաբար հաստատած եղաւ Տիկնոջին այդ վկայութեան ճշմարտութիւնը։ Դատարանը արժանահաւատ կը համարի նաեւ Տիկին Ֆոն Էլչպէի որդւոյն վկայութիւնը։

«Տօքթ. Մաքսիմս Հիրշֆէլտի բացատրակապէս փաստերի ուղեկցորին համեմատ, կոմս Մոլթքէ տարականն տարամադրութեան տէր է։ Իր այդ տարամադրութեան նշաններ ցուցուած են իգական սեռին դէմ ունեցած հակակրութեամբ և արական սեռին ու իգական յատկութեանց համար ունեցած հակումով։ Այս նշաններուն ամէնքն ալ կան Մոլթքէի վրայ։ Դատարանը հաստատական պատասխան կուտայ այն հարցման թէ կոմս Մոլթքէի տարականն տրամադրութիւնը ուրիշներուն ալ յայտնի էր։ Այսու հանդերձ, տպացուցուած չէ բնաւ այն կարծիքը թէ կոմս Մոլթքէ մասնակցած ըլլայ Ասլէր Վիլլային մէջ տեղի ունեցած չուայտութենց. այդ մասին կոչուած անձեր հակառակը վկայեցին։ Բայց դատարանը կոմս Մոլթքէի և իշխան Լէյլենպուրկի միջեւ գոյութիւն ունեցող տարական մտերմութեանց մէջ, իրարու հանդէպ տարական տրամադրութեան նշաններ կը տեսնէ անոնց իրարու ուղղած գրագրիկ խօսքերէն և թաչկինակի տեսարաններէն։ Հետեւաբար դատարանը պէտք եղածին չափ զօրաւոր չի համարիր ճշմարտութեան ապացոյցը։ Հաստատուած չէ թէ կոմս Մոլթքէ տարականն տրամադրութեան պատժապարտ արարքի մը մէջ գտնուած ըլլայ։ Դատարանը պարզապէս հաստատուած կը ճանչնայ թէ կոմս Մոլթքէ տարականն տրամադրութեան ատիճան մը է և իր այդ տրամադրութիւնը չէ ծածկած ուրիշներէն։ Դատարանը այս պատճառաւ որոշեց անպարտ արձակել ամբաստանեալ։»

Վէճիրն ընթերցումէն ետքը, հարցուեցաւ կոմս Մոլթքէի պաշտպան-փաստաբան տոքթ. Կոռնօնի թէ վճռին դէմ վերաքննութիւն պիտի ուզէ՝ Տոքթ. Կոռնօն պատասխանեց թէ այդ մասին հիմակուհիմա բան մը չի կրնար ըսել։ Ունկնդիր հասարակութիւնը պռավօ գոչերով ընդունեց վճիռին ընթերցումը. մէկ կողմէ ալ սուլեցին։ Կոմս Մոլթքէ, որ վճիռին ընթերցման առնն ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր, հանդարտութեամբ և լուրջ դէմքով մը դուրս ելաւ դատասրահէն։ Երբ Հարտէն դուրս կ'ելլէր դատական պաշտօնարանէն, հակառակ անձրեւին դուրսը հաւաքուող հարիւրաւոր անձինք եռանդագին և օրհնութիւնս կեցցէներով ողջունեցին զինքը։ Բազմութիւնը չըրջապատեց Պ. Հարտէնը փողոցին մէջ, և չտեր անոր կառքը մտնել փորձեցին։ Հեծեալ և հեւաւոր ոստիկաններ պարտաւորուեցան միջամտել՝ կարգապահութիւնը անվնաս պահելու համար։ Կոմս Մոլթքէ անմիջապէս կերպով մեկնեցաւ դատական պաշտօնարանէն։

ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԵՆԱՄԱՐՏ

Վիեննայի Ֆառօ և Եէլինէք առեւտրական տան Էյմպէրկի մէջ ունեցած ճիւղին կին պաշտօնեաներէն, 20 և 19 տարեկան երկու օրիորդներ, կիրակի օրը, Էյմպէրկի մոտակայ մէկ անառին մէջ ատրճանակով մենամարտեցան։ Մէկը ճակատն և միւսը ալ գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Ասանց երկուքն ալ սիրային յարաբերութիւններ ունէին հարիւրապետի մը հետ, առանց տեղեկութիւն ունենալու թէ հարիւրապետը իրենց երկուքին հետ ալ յարաբերութիւն ունէր։ Վերջերս երկուքն ալ դիպուածով իմացան թէ խաբուած են հարիւրապետէն, որ երկուքին ալ ամուսնութեան խօսք տուած էր, և այն ատենն թշնամանեցին զիրար, որ վերջապէս մենամարտի հրաւիրեցին զիրար ծանր պայմաններու տակ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻԱՆ.— Իւլայի առաջին ասպիսն տրուեցաւ քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամներէն Մէհմէտ Մրահաթ էֆ.ի։ Սանէիի ատիճան կիրասնի գաւառական մալ միւտիրի Հիւսէյին Հիւսնի էֆ.ի։ Մրրիմիրանի ատիճան Էրէյլիի գաւառական տեղեւիներէն Դարա Մահմուտզատէ Խալիլ պէյի ու Սալիսէի ատիճան՝ մալ միւտիրի Ֆէրհատ Սբրրի էֆ.ի։

ՊԱՏՏԱՆ.— Սուրիոյ նահանգին հեռագրական ու թղթատարական ընդհանուր Տնօրէն անուանուեցաւ Պէյրութի նախորդ ընդհանուր Տնօրէն Հիլմի էֆ., որուն յաջորդեց Սուրիոյ նախորդ ընդհանուր Տնօրէն Ալի Ռիզա էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէհմիտի պատուանշան տրուեցաւ ներքին գործոց նախարարութեան կնքագրատ ու ծածկագրութեանց դիւանին արձանագրութեանց Տնօրէն Հասան պէյի։ Երկրորդ կարգի Մէհմիտի՝ Անգլիոյ դեսպանատան նաւային կցորդ գնդապետ Պ. Կիզի։ Երրորդ կարգի Օսմանի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան գոմիսէրութեան դիւանին Տնօրէնի օգնական Ճէմալ պէյի։

—Առաջին կարգի Մէհմիտի՝ Դերմանիոյ Տրէզտէնի Պանքի ընդհանուր Տնօրէն ու Տոյչէ Օրիէնթ Պանքի վարչական Խորհուրդին Նախագահ Պ. Կոթմանի և Դերմանիոյ Նասիոնալ Պանքին ընդհանուր Տնօրէն և Տոյչէ Օրիէնթ Պանքի վարչական Խորհուրդին դերնախագահ Պ. Ռիշար Վիթէկինի։ Երկրորդ կարգի Օսմանի՝ Տոյչէ Օրիէնթ Պանքի Պերլինի Տնօրէն Պ. Հէրպէրթ Կոթմանի և Պերլինի ու Կ. Պոլսոյ Տնօրէն Պ. Ռէօլէրի։ Երրորդ կարգի Օսմանի՝ Ցուսատանի արտաքին գործոց նախարարութեան դիւանապետ Պ. Նիքոլա Սթանսիասիի և երրորդ կարգի Մէհմիտի՝ Տօքթ. Վէրնիքիի։

—Երկրորդ կարգի Մէհմիտի՝ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան քաղաքական հիւղին Տնօրէն Պ. ու Նասթայի։ Չորրորդ կարգի Մէհմիտի՝ Կ. Պոլսոյ Գրանսական հիւպատոսարանին Թարգմանի օգնական Պ. Նչան Դալպեանի։

—Չորրորդ կարգի Մէհմիտի՝ Էրէյրիի գաւառական մալ միւտիրի Ֆէրհատ Սբրրի էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգատի՝ Սիամի ռուսական դեսպան Պ. Եարթոպլէվի աղջիկներուն Օր. Նինա ու Օր. Լիլա Եարթոպլէվի։

ՇԱԲԱԹՔԱ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՅԳՈՒՍ.— Պոլսոյ Դատաւորին մէկ որոշմանդիրը, որ Շէյխ-իւլ-Իսլամին մէկ պաշտօնագրովը կայս. Պալատ մատուցուած է, կը ծանուցանէ թէ Բամազանի ամիսը երեքշաբթի սկսած ըլլալով, յառաջիկայ շաբաթ գիշեր, նոյն ամսոյն 26ը, Դաարը կիճէսի է. նաեւ թէ Բամազանի 29րդ երեքշաբթի գիշերը լուսնոյ մասիկը տեսնել եթէ կարելի չըլլայ, երեսուն օրը ամբողջացած նկատուելով, հինգշաբթի օրը պիտի սկսի Պայրամի ամանը։ կայս. Իրատէ մը հրամայեց ըստ այմմ հարկ եղածը ի գործ դնել։

ՎԱՍՍ. ՀԱՍԱՆ ՊԱՇԱ.—Ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնականներէն, Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է առաջին կարգի Մէհմիտի պատուանշան չնորհել ներքին գործոց նախարարութեան կնքագրատ և ծածկագրութեանց դիւանին արձանագրութեանց Տնօրէն Վեհմ. Հասան պէյի՝ իբրեւ արժանաւոր վարձաքրութիւն իր բարւոք և հաւատարմական ծառայութեանց։ կը չնորհուրենք Ն. Վեհմութիւնը կայս. այս բարձր ու թանկագին դնահատման արժանացած ըլլալուն համար։

ՊՈՏԱՆԱՆ Խորհուրդին նախագահ Հասան Թէհմի փաշա երէկ նոյն պաշտօնատունը երթալով իր պաշտօնին ձեռնարկեց։ Ցեսոյ քաղաքային ճիւղը երթալով, կատարուած խորհրդակցութեանց ներկայ գտնուեցաւ։

ՀԱՆԴԱՊՈՒՆ ՊԱՄՊՈՒՔ վարչութիւնը հրատարակեց տասանորդի, ոչխարի տուրքերու եւայլն գանձմանց հաշուեցոյցը, ինչպէս կ'ըլլայ ամէն տարի։ Հաշիւները կը վերաբերին 1905—1906 և 1906—1907 տարեշրջաններուն։ Այդ տուրքերը մասը չեն կազմեր այն հասոյթներուն որոնք նոյն վարչութեան յանձնուած են Մուհարէմի կայս. Թէրմանիս համաձայն։ Ելմտական վերջացող տարուան խառն հասոյթները, նախորդ տարուանին հետ բաղդատելով, 238,080 ոսկի՝ այսինքն հարիւրին 10.38 աւելի են։ Հանրային Պարքի Վարչութեան անունով գրուած տասանորդի «Հավալեամէ»ներուն պարունակած վարձակալութեան գումարները տապէս են.— Ելմտական 1322 տարւոյն (1906-1907) 1,744,508 ոսկի և 1321ին (1905-1906) 1,556,671 ոսկի, որով 1322ին 187,836 ոսկի աւելի է՝ այսինքն հարիւրին 12.06. Իսկ տասանորդի յեսանելմասերուն համեմատութիւնը որ 1321ին հարիւրին 13.84 էր, 1322ին հարիւրին 9.12 եղած է։ Երկաթուղիի զանազան ընկերութեանց վճարուած իւրաքանչիւր քիլոմէտրի երաչխաւորութեան գումարը 1322ին (1906-1907) եղած էր 691,101 (հաշուելով նաեւ 27,457 ոսկի Պաղտատի երկաթուղիի շահագործման ծախքին համար). իսկ 1321ին (1905-1906) 722,264 էր՝ այսինքն 31,162 ոսկիի նուազում մը։ Տասանորդի նոր կանոնագիրը 1322ին սկսաւ գործադրուիլ։ Տասանորդին գումարը որ հարիւրին 12.63 էր, 12.05ի զեղչուեցաւ, սա մասնաւորութեամբ.—Տասանորդ հարիւրին 9.897, յաւելուածական տուրք՝ 0.495, Հիսսի Իսմէ՝ 1,485, զինուորական սպառազինութիւն՝ 0,623. գումար 12.05։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱԼԱԾԱՌԸ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Սելանիկի մէջ, Բուսմէլիի կայս. երեք նահանգներուն համար ոստիկաններու վարժարան մը պիտի հաստատուի։ Այդ վարժարանին ուսանող ծրագիրը պատրաստուած է յանձնաժողովի մը կողմէ և բացմանը համար հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են։ Այդ վարժարանին մէջ պիտի աւանդուին ոստիկանութեան կանոնագիրը, պատժական օրէնքը, քաղաքային ու վարչական, անցագրի ու մաքսային կանոնագիրները և պատժական դատավարութեան օրէնքը։ Ոստիկանները վեց ամսուան մէջ այդ դասերը աւարտելով, իրենց պաշտօնատեղիները պիտի վերադառնան։ Սելանիկի, Դասովայի ու Մանաստիրի նահանգաց ոստիկաններէն քսանական հոգի պիտի յաճախեն այդ վարժարանը. երբ իրենց չրջանը աւարտեն, ուրիշներ պիտի յաջորդեն անոնց։ Վարժարանը նոյեմբերի սկիզբները պիտի բացուի։

ԱՌՈՒԹԱՆԻՒ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Տէֆթէրխանէի վերաքննչութիւնը հետեւեալը կը ծանուցանէ.

«Տէֆթէրխանէի գործառնութեանց համար կայս. Իրատով վաւերացեալ կանոնագրին Ժ.Զ. յօդուածը կը տրամադրէ թէ երբ «Գէրաղ»ի գործողութեան մը պատուն զգացուի որ բուն իսկ արժէքը կը ծածկուի, քննութիւն կատարելէ յետոյ պէտք եղածը ի գործ դնելու պայմանով, գաղտնի պահուած արժէքին «խարճ»ը աւանդաբար առնուի։ Ուստի կը ծանուցուի թէ առուծախի գործողութեանց մէջ բուն իսկ արժէքը պէտք է յայտնել և իլմիհաբէրներուն մէջ ալ ըստ այմմ նշանակել։ Նաեւ թէ իրական արժէքը ծածկելու պարագային, վերոգրեալ կանոնագրին տրամադրութիւնները ի գործ պիտի դրուին»։

ԱՇՃԱՐՄԱՆՑ ԴԱՊԱՆԱՐՈՒՄ.— Պոլսոյ Սուլթան Համամի կողմը Գաթըրճըօղլը խանին դիմացը հաստատուած պատրաստ հագուստի և արդուզարդի առարկաներու վաճառական Սուբիլա եղբայրները, կ'ըսէ Մոնիդիտոռ, 43,000 ոսկի բացով իրենց վճարումները դադրեցուցած են։ Դոյքը 40,000 ոսկի է, որուն 35,000ը՝ ապրանք և 5000ն ալ առնչութիւն։ Վաճառատան տէրը հեռացած ըլլալով, անոր

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Պատրիարքարանին կողմէ երէկ հետեւեալ շրջաբերականը ղրկուեցաւ Ճեամայաբաղարիս եկեղեցիներու Քահանայութեան, որպէսզի իրենց ցանկը պատրաստեն եւ Աւագերէցներու մասնաժողովին ղրկեն. —

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Աւագերիցանց Ցանձնաժողովը՝ քահանաներու ծխական դրութիւնը բարւոքելու համար հարկ անհրաժեշտ դատած է որ քահանայից ծուխերու ամբողջական ցուցակները պատրաստուին, նշանակելով ծուխին դիւրաւորին անունը, հայրանունը և մականունը, կնոջ անունը և հայրանունը և ծննդեան մականունը, նոյնպէս եթէ այդ ծուխը միւսներն ման մէջ զուտակ, ծնող, մօրաքոյր, հօրաքոյր եւայլն ունի, անանց ալ ընտանիքի իւր անդամ, նոյն ման վրայ արձանագրուին և բնակատեղին ևս յիշուի:

Աւագերիցանց Ցանձնաժողովոյ սոյն որոշումը հաղորդելով Ձեզ ներկայ շրջաբերականս, կը յանձնարարենք Ձեզ՝ Ձեր ծխացոյցը պատրաստել և ղրկել Գեր. Պատ. Փոխանորդ Սրբազան Հօր, քառասուն օրերու պայմանաժամով:

Մնամք աղօթաբար
Պատրիարք Ի. Պոլսոյ
ՄԱՂԱԿԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՀԱՅԸՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ էվգաֆի պաշտօնատունը երթալով, այցելեց նախարարի փոխանորդ Վեհմ. Մէհմէտ Ալի փաշայի:

⁂ Ն. Սրբազնութիւնը ցաւակցական քառի մը ուղղած է Սթաքհոլմի օսմ. դեսպան Շեքիպ փաշայի, Ն. Վեհմութեան պատկառելի հօր՝ Սայիտ փաշայի մահուան առթիւ:

ԱԶԳ. ՀԻԼԱՆԴԱՆՑՈՑԻՆ ՆԻՒԹԱԿԱՆ ՊԷՏՔԸ

Պաշտօնակից մը իր այս առտուան թիւին մէջ կը ծանուցանէ թէ, Հիլանդանցի Հոգաբարձութիւնը գիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր՝ խնդրած է որ «Ազգ. «Վարչութիւնը աւելի կարող ձեռքերու «յանձնէ Հիլանդանցի մատակարարու- «թեան հոգը և ազատ կացուցանէ զինքը «որ և է պատասխանատուութենէ, մինչեւ «Նոյեմբեր 1»: Այս հրաժարագրին շարժառիթն է եղեր, — մի՛շտ ըստ մեր պաշտօնակցին, — Հոգաբարձութեան կողմէ տակաւին խնդրուած 2500 ոսկիի փոխառութեան տակաւին կնքուած չլլալը, ազգ. դանդաղ հաստատութեանց Սընտուկներէն, Վարչական արտօնութեամբ: Սա՛տդ է թէ Հոգաբարձութիւնը տակաւին կուտայ, և իրա՛ւմբ, մամ առաջ իր տրամադրութեան ներքեւ ունենալու վերոյիշեալ գումարը, Հիլանդանցին տակաւին պարտքերուն եւ պէտքերուն գոհացուցիչ համար, ինչպէս Արեւելքի մէջ ալ չեղած ենք քանիցս, տակաւին հրաժարական մատուցած լլալու լուրը անհիմն է բոլորովին: Մնաց որ, Ս. Պատրիարք Հօր, Կեդր. Վարչութեան եւ Հիլանդանցի Հոգաբարձութեան միջեւ սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացած է արդէն կնքելի փոխառութեան համար, և գումարը որոշուած ու պայմանները ճշդուած են: Հիլանդանցի Մնասուկը պիտի ստանայ 1000 օսմ. ոսկի՝ Բերայի «Պարտուց բարձման» և կալուածոց Ցանձնաժողովէն, Զէյթունի հրկիզեալ ինպատառնօք հանգանակուած գումարին հաշուէն որ այդ Ցանձնաժողովին տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի: Նոյնպէս 500 ոսկի՝ Սանասարեան վարժարանի Մնամակալութեան Մնասուկէն և 1000 ոսկի այլ աղբիւրներէ: Այս 2500 ոսկիի փոխառութեան հաստատման պիտի ծառայէ 600 ոսկիի տարեկան բաժինը որ պիտի տացուի Արշեռատնոց-Որբանոցի և Դարակէօղեան Կտակի միացեալ Մնամակալութենէն:

Ինչպէս կը տեսնուի այս ճշգրիտ տեղեկութիւններէն, փոխառութեան բոլոր մանրամասնութիւնները սահմանուած ու հաստատուած են, և Բաղ. Ժողովը մօտերս խառն նիստ մը գումարելով հոգաբարձութեան նիստ մը, պիտի որոշէ վերջնական պայմանները: Հետեւաբար, Հոգաբարձութիւնը ո՛չ հրաժարական տուած է, ո՛չ ալ տալու տրամադրութիւն ունի, մանաւանդ որ անոր անդամներուն անձին պատասխանատուութիւնը, բարեկեցիկ դիրքը և անձնուէր գործունէութիւնն ու համակիր զգացումները՝ Հիլանդանցին նկատմամբ՝ չպիտի ներէին ընաւ որ նիւթական այսքան պզտիկ դժուարութեան մը առջեւ ընկրկէին ու դասալիք ըլլային իրենց այնքա՛ն հռանդով ընդգրկած պաշտօնէն:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՍԱՀԱՄՈՑԸ

Խառն Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ նշանաթօսութեանց և պատգամաբերութեանց առթիւ պատրաստուած սակացոյցը խորհրդակցութեան առարկայ ըրաւ: Ժողովին քանանայ անդամները, որոնք կ'երեւի թէ այս գործին մէջ միակ ուժաժողովն էին, գտնէ այս առթիւ միւս բոլոր անդամներէն աւելի ձայն բարձրացուցին սակացոյցին դէմ, առարկելով թէ քահանաները այս գործին մէջէն վնասով դուրս պիտի ելլեն: Կրօն. Ժողովի անդամ և Օրթագիւղի ատաբերեց Տ. Սահակ Ա. քահանայ Տէր Սարգսեան իր հոգեւոր ընկերակիցներուն շահը պաշտպանեց, յարելով թէ քահանաներուն բացարձակ զրկողութիւն մը եղած է: Այս սակացոյցին համեմատ՝ ժողովուրդը միշտ Յրդ և 6րդ կարգի ատենները պիտի նախընտրէ, որ բոլորովին տարբեր է նախորդ սակացոյցին վերջին և վերջընթեր ատենաներէն, և հետեւաբար քահանաները նուազ հասոյթ պիտի ունենան այս տեսակ ատենները մէջ: Խառն Ժողովը Տ. Սահակ Հօր այս դիտողութիւններուն իրաւունք տալով, որոշեց որ այդ սակացոյցը կրօն. ժողովոյ յանձնուի նիստի մէջ ուսումնասիրելի՝ քահանայ անդամներուն ամբողջին ներկայութեանը և յետոյ վերադարձուի Խառն Ժողովի՝ վաւերացուելու համար: Այս սակացոյցը բաժնուած է վեց ատենաներու. Նախորդը թէեւ տասնմէկ ատենան ունէր. բայց վերջին երկուքը զոյգ դարձուելի էին միայն, իսկ մնացեալ ինը «մեռեալ ատեն» մնացած:

Տ. ՄԵՍԷՐՈՊ ԱԲԳԱՐԻՈՒ ՊԱՏԳԱՄԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԲԱՆԻՆ

Եգիպտոսի Դատաւ. Վարչութիւնը պաշտօնագրով մը դիմած է Պատրիարքարան և յայտնելով թէ հանգուցեալ Տ. Մեսրոպ արքեպս. Սուքիասեան, իր Եգիպտոսի առաջնորդութեան թուականին՝ առաջնորդարանի մնասուկին 3100 ոսկիի պարտք մը ձգած է, խնդրած է կեդր. Վարչութենէն որ վախճանեալ Սրբազանին ժառանգորդները Պատրիարքարան հրաւիրելով, անոնցմէ պահանջէ Եգիպտոսի առաջնորդարանի մնասուկին պահանջը եղող տիրեալ գումարը: Պատրիարքարանը հաստատելով հանդերձ թէ արդարացի է Եգիպտոսի Դատաւ. Վարչութեան պահանջը, պատասխանած է թէ ինք չի կրնար միջամտել այդ տեսակ պահանջի մը գանձման և թէ Եգիպտոսի Առաջնորդարանը, կրնայ, եթէ հարկ դատէ՝ իր կողմէ փոխանորդ մը կարգել այստեղ, բանակցելու համար հանգուցեալ Մեսրոպ Սրբազանի ժառանգորդներու և ընտանեկան պարագաներուն հետ:

ՆԱՐԼԸ-ԳԱՒՌՈՒԻ Ս. Յովհաննէս ԵԿԵՂԵՑԻ ՄՈՆԱՍՊՐԱՐԻՒՆ ԸՆԱԿԱՆ ԿԻՐԱԿԻ, ՊԱՏ. ՓԽԱՆՈՐԴ Տ. ԳԱԲՐԻԷԼ ԵՊԻՍԿ. ԵՒ Տ. ՋԱՒԷՆ Ծ. ՎԱՐԴ.

Ինչպէս նաեւ Սամաթիոյ միացեալ Թաղ. Խորհուրդին ատենապետ Յովհ. էֆ. Կըրմէկեան երէկ Աղդ. Պատրիարքարան երթալով, հրաւիրեցին Ս. Պատրիարք Հայրը նոյն առաւօտուն Պատարագ մատուցանելու յիշեալ եկեղեցին:

⁂ Ն. Սրբազնութիւնը այսօր միջօրէէն յետոյ յայտնաբար պիտի այցելէ Պէզճեան և Լուսաւորչեան վարժարանները ու Ենիքեպրուի ազգ. վարժարանը, և իրիկուան կողմ՝ յատուկ պատգամաւորութեան մը կողմէ պիտի առաջնորդուի Նարլը-Գաւռուի եկեղեցին:

ՓՈԽԱՆՈՐԴԱՐԱՆԻՆ մէջ տանի չափ նշանախօսութիւններ կատարուեցան երէկ:

«ԻՆՆԻՕՆ» Ազգային Ընկերութեան կենաց ճիւղին պէտ Աղն. Մինասեան էֆ. Տէր-Ներսէսեան երէկ իրիկուն, ժամը 8ին (Ը. Ե.) պայմանադրական կառնուսմամբ Բարիզ մեկնեցաւ, այդ ընկերութեան գործերով:

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ օգնութեան Սընտուկի Հոգաբարձութիւնը իր վերջին նիստին մէջ 4 և 6 ոսկիի փոխառութիւններ ըրաւ երկու կարօտ դաստիարակներու, ինչպէս նաեւ 60 դրուշ տահմանեց աղքատ դասատուի մը կնոջը:

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան իր անուան տօնախմբութեան առթիւ, անցեալ չորեքշաբթի ուր. կիրակի օրը, պատօնական և անպաշտօն ծանօթ ազգայիներու շնորհաւորական այցելութիւններն ընդուներ է Առաջնորդարանին մէջ: Ն. Սրբազնութեան այցելեր են նաեւ քահանայական դասը, ուսուցչական մարմինը և վարժարանց աշակերտները:

⁂ Իզմիրի Մարկոսեան ծանօթ ընտանիքին անդամներէն Տիար Գասպար Մարկոսեան մեռեր է անցեալ չորեքշաբթի Պուրնապաշի մէջ և յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է արժանավայել հանդէսով: Հանգուցեալը Իզմիրի ուսեալ երիտասարդներէն էր և ժամանակին անուն մը ունեցած գրականութեան մէջ:

⁂ Տնտեսական Խորհուրդի առաջնակարգ Յովհաննէս էֆ. Զաքրեան, որ առեւտրական գործով Սամսո կը գտնուէր, Իզմիր վերադարձեր է:

ԷՍԻՐՆԵԻԻ Առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեանի յանձնարարութեամբ վերջերս Իզմիր ուղեւորած էր Նիկողայոս Տէօվլէթեան անուն ընծայացուն, զոր Առաջնորդ Դուրեան Սրբազան անցեալ կիրակի քահանայ ձեռնադրեր է Տէպէ-Աղաճի եկեղեցիին վրայ, անուանելով Տ. Գաբրիէլին:

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒԻ Աղքատախնամին այս տարի եւս, վերջահաս ձմրան առթիւ, 15 օսմ. ոսկի նուիրած է Աղն. Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան, իր աւանդական բարի սովորութեան համեմատ: Նկատելով որ Գումգաբուի Աղքատախնամը ընդարձակ առհասի մը մէջ բժիշկ, դեղ, մնուադ և վառելանիւթ կը հայթայթէ հարիւրաւոր աղքատիկ հիւանդներու, կ'արժէ որ ամէն աղգային ամէն առիթի մէջ չմոռնայ իր նուէրը յիշեալ Աղքատախնամին:

ՄՈՒԾԻ առաջն. փոխանորդ Տ. Յարութիւն քհ. ակէ առաջ Պատրիարքարան դրկած էր ընտրելեաց երկպատիկ ցանկ մը, խնդրելով որ այդ ցանկին վրայէն հոգաբարձութիւն մը կազմուի, տեղւոյն երկաս որբանոցներուն համար: Ս. Պատրիարք Հայրը երկու եկեղեցական և չորս աշխարհական անդամներէ հոգաբարձութիւն մը կազմած ըլլալով Պատրիարքարանէ ծանուցուեցաւ Մուշի առաջն. փոխանորդին և այս առթիւ ինչ ինչ հրահանգներ տրուեցան նորընտիր հոգաբարձութեան երկաս որբանոցներուն մատակարարութեանը և կրթական գործի մասին:

ԹՈՔԱԹԱՒՐԻ Դպրաց Դասը կազմուած և Պատրիարքարանէ հաստատուած ըլլալով, կիրակի օր քաղաքիս Տ. Արսէն Վրդ.ի նախագահութեամբ նիստ գումարեր և Տնօրէն Խորհուրդի ընտրութիւն կատարելով Պատրիարքարան յայտագրեր է: Յարաբերով Պատրիարքարան յայտագրեր է Տէպէ-Աղաճի եկեղեցիին վրայ, անուանելով Տ. Գաբրիէլին:

ԳՈՒՄԱՇԽԱՆԻ Ս. Գեորգեանցներու յատուկ պատկերազարդ Շաբաթաթերթին 28րդ թիւը հրատարակ ելաւ. այս առտուտ, հետեւեալ ճոխ ու հետաքրքրական բովանդակութեամբ.— Զորս Աւետարանչիները. Տիրոյր Վրդ.— Փիսկը (պատկերով ատանաւոր). Յակոբ Եպիսկոպոս.— Փշուրներ մեծ մարդոց կեանքէն. Ծաղկաստր.— Աշնան Թռչունները (գեղջն). Մ. Թօփչեան.— Աղուեսը և կատուն (անգլիերէնէ). Կարապետ Լօգմանեան.— Նրբանցքին մէջ (Պատմուածք). Վ.ոլթեր.— Կիրակոս աղքատ ոչխարը. Յոբ Յոբեան.— Թաղղին ողկոյզը. Արամանդուշ.— Մանուշակի կեանք. Վ. Գասանեան.— Հանելուկ եւայլն: ԾԱՂԻԿի անցեալ շաբթուան հանելուկներուն պատգեւները շնչած են՝ Խաչատէրեն Գոհար Գարագաշեան և Ենիկ-Մարմարէն Վահան Կիւմիւշեան:

Ինչպէս կը տեսնուի, ԾԱՂԻԿի այս թիւը սովորականէն աւելի գեղեցիկ ու լեցուն կազմութիւն մը ունի, ինչ որ կը հաստատէ Խմբագրութեան նուիրած խնամքը և անոր դեռատի ընթերցողներուն ցոյց տուած հանգիստը:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, ոսկ. 30)

ՄՈԼԴՔԷ-ՀԱՐՏԷՆԻ ԴԱՏԸ

ՄԱՔՍԻՄԻԼԻԷՆ ՀԱՐՏԷՆԻ ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 29 հոկտ.— Դատարանին արձակած վճռին (տե՛ս Բաղմական բաժնին մէջ) նախընթաց պարագաներն են հետեւեալները.— Վճիռը երեքշաբթի օրը կէս օրէն առաջ ժամ 10½ին ծանուցուեցաւ: Ժամ մը առաջ, հակառակ տեղատարափին, հասարակութիւնը արդէն խրուռնած էր պատժական դատարանին շէնքին առջեւ. Մէջն ոք իր հանդիսաւոր բացած համբերատարութեամբ կը սպասէր. բազմութիւնը երթալով կը շատնար, հազարէն աւելի. դատարանին չորս կողմը ձիաւոր և հեծելակ ոստիկաններ կը շրջէին և բազմութիւնը հանդիպակաց մայթին վրայ ետ կը մղէին: Ոտիկաններու խումբ մը ալ, ոտքի մը հրամանին տակ, պատեսի կեցած էր գատարանին դրան մէջ: Դատաստան տանող սանդուխին երկու կողմին վրայ ոստիկան-զինուորներ չորսուած էին: Նախադատարանի մէջ կայսրին արդիւնած էր և դատաստանին մուտքին առջեւ ալ պահապաններ կեցած էին: Հակառակ այս արշելքներուն, ունկնդրաց բաժինը լեցուած էր, բայց ոչ չափազանց. վկաներէն ալ ոք ներկայ էր. նոյն իսկ Տիլիին ֆոն Ելպէ առաջին անգամ ըլլալով բացակայ էր: Հատարակութիւնը կը վիճէր ուուելիք վճռին վրայ, զոր դատարանի փորձառու ունկնդիրներն իսկ անկարելի կը համարէին գուշակել: Դատարանի բացուելէն քառորդ ժամ առաջ երեւցաւ Հարտէն, որ դատավարութեան ծանր պարբերներուն հետեւանքով, բաւական ուժգնուած, բայց հանդարտ կերպարանքով և զուարթօրէն կը խօսակցէր իր պաշտպան փաստաբանին հետ, որուն վրայ որ և է ազդեցութիւն չէին բրած պահպանողական լրագրաց յարձակումները: Հարտէնի քիչ ետքը եկաւ Կոմ Մոլդքէ, որ կարծես դատավարութեան օրերուն մէջ դգացած յոգնութիւններէն կազդուրուած էր այսօր: Բայց ինչպէս դատավարութեան ամբողջ տեւողութեանը առեն, այսօր ալ վերջին ատենաբանաբանէն էր և մերթ ընդ մերթ կը խօսէր իր պաշտպան փաստաբանին՝ ոտքի. Կօրտոնի հետ, որ իր պաշտպանելուն աւելի գուշառ կ'երեւէր: Երկու երեք անձեր մօտեցան կոմ Մոլդքէի, որ անոնց հետ մէկ քանի բառ փոխանակեց, և այդ պահուն միայն բարեկամական սիրալիր ժպիտ մը երեւցաւ իր դէմքին վրայ: Ամբաստանողն ու ամբաստանելը կարգադրեն նամաներ զրոյ ընդունած էին: Ժամ 11ին երեւցան դատաւորները: Բոլոր ունկնդիրները ոտքի ելան. ամբաստանողն ու ամբաստանելը և իրենց փաստաբանները խոնարհելով ողջունեցին: Նախագահ Տօքթ. Բէռն խաչգրակ մը դրած էր զոր չհանեց գլխէն վճռին ընթերցման առեն, և նստած կարդաց: Որ լուութիւն տիրեց դատաստանին մէջ և ամէն ոք շունչը բռնած էր՝ վճռոյ լսելու համար. բայց այդ միջոցին Տօքթ. Կօրտոն ոտք ելաւ յանկարծ՝ տեղեկութիւն մը տալու համար Գլարդ անուն վկային վրայ, որ Աալէր վիլլային մէջ տեղի ունեցած շուայտութեանց մասին վկայած էր: Այնչափ օր իմացաւ առանց զարմանալու թէ այդ անձը խարդախութեան և պարսաւոյնին մէջ գտրած զեղծումներուն համար զինուորական ատեանին կողմէ բերդարգելութեամբ պատժուած, աստիճանաղուրկ եղած և երկրորդ կարգի զինուորութեան իջուցուած էր, պատիժ մը զոր Բրուսիոյ մէջ դատարանը կը վճռէ ծանր յանցանքներու համար: Նախագահն ըսաւ թէ դատարանը ոեւէ կարեւորութիւն տուած չէ անոր: Ասով միջադէպը փակուեցաւ: Նախագահ Տօքթ. Բէռն սկսաւ կարդալ վճիռը, ցած ու բարեկամական ձայնով, որպէս թէ ըսել պարտաւորած բոլոր խաւութիւնները կարելի եղածին չափ խնայելով իմացնել ուզէր: Մանաւանդ թէ խիստ բացառութիւններ դրած չէր վճռին մէջ: Նախագահը, ինչպէս սովորութիւն է Գերմանիոյ մէջ, վճիռն յայտնելէ առաջ կը բացատրէ այն պատճառները որոնց վրայ յենլով դատարանը կ'արձակէ իր վճիռը: Երբ Տօքթ. Բէռն խօսեցաւ պատճառաբանութեան մասին այն մասը թէ դատարանը այն կարծիքին է որ Հարտէն իր չորս յօդուածներով իրօք անօրէնարար էր ամբաստանողը, ունկնդիրները այնպէս կարծեցին թէ Հարտէն պիտի դատապարտուի, բայց նախագահը անմիջապէս յարեց թէ դատարանը թէպէտ համոզուած է թէ այդ յօդուածներուն մէջ ամբաստանողն (կոմս Մոլթքէ) իրր տարբերանոն տրամադրութեան տէր ամբաստանուած է, բայց դատարանը համոզուած է նաեւ թէ ամբաստանելը (Հարտէն) ապացուցած է իր ամբաստանութիւնը: Վճիռը, ինչպէս ըսինք, կարելի եղածին չափ խնայողաբար վարուած էր կոմս Մոլթքէի հետ: Վճիռը կ'ըսէր թէ կոմս Մոլթքէի պատժապարտ արարքի մը մէջ գտնուած է, բայց կը պաշտպանէր կոմսը ամբաստանութեան դէմ, զոր Հարտէնի պաշտպան փաստաբանը վերագրած էր անոր: Հակառակ այս նկատումներուն, ճառին այս մասին մէջ գրեթէ ամէն նախադատութիւն, զոր նախագահը կ'արտասանէր իր հաւատարիմ եղանակով, լսուած ուած մը ունէր կոմս Մոլթքէի դէմ: Խեղճ մարդը, իր գոյութիւնը ջախջախող այս վճռին ծանուցման առեն, լսելի բաց խօսք դէմքով մը նստած էր. իր բոլոր մկանները, բոլոր ջղերը պրկուած կ'երեւէին՝ այդ պահուն իր հոգւոյն մէջ անցած դարձածը յայտնի չընելու համար: Բաւական առեն գլուխը վայրկակ բռնելէ ետքը, վեր առաւ զայն և նշանակալից նայուածքով իր առջեւ նայեցաւ: Վճռին պատճառաբանութեան ընթերցումը հաղիւ քսան վայրկեան տեւեց՝ սակէ ետքը երբ յայտարարուեցաւ թէ դատարանը որոշած է անպարտ արձակել ամբաստանելը և ամբաստանողին վճարել տալ դատավարութեան ծախքերը, ունկնդիրները պռավօ գոչելով թնդացուցին դատարանը, թէպէտ մէկ քանիներ ալ սուլեցին: Նախագահը անտարբեր մնաց այդ ցոյցերուն հանդէպ ու հրամայեց անմիջապէս փակել նիստը և մեկնեցաւ դատարանէն երկու դատաւոր ընկերներուն հետ: Մէկ քանի բարեկամներ Հարտէնի մօտենալով անոր ձեռքը թօշուեցին և շնորհաւորեցին զինքը: Ամէն ոք յուզուած էր և լըռիկ մնիլով մեկնեցան: Հարտէն նախագահութիւնի մէջ խանդավառ ցոյցերով ընդունուեցաւ և բազմութիւնը փողոցին մէջ ալ անոր եռեւէն կ'երթար, մինչեւ որ կառք մը գտնելով բաժնուեցաւ: Կոմս Մոլթքէ բաւական երկար առեն մնաց դատարանասենի մէջ, իր փաստաբանին և մէկ քանի ծանօթներու հետ խօսելու, և ինքզինքը չատ դոպեց Տ. Մակնատի դէմ որ վճռին ծանուցումէն եռաքը Թօթուեց, մինչ իր տեղեկագիրը կոմսին համար անպատասխան կերպով արձակուած վճռին դլխաւոր պատճառներէն մին եղած էր: Կոմս Մոլդքէ, ապա, գունատ, լուրջ բայց արտաքնապէս հանդարտ մեկնեցաւ դատարանէն իր սովորական յամբ քայլուածքով, և ժողովուրդին անպատասխանատուութեանց չենթարկուելու համար, դատարանին քովինի դուռներէն դուրս ելաւ գնաց:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 հոկտ.—Լոնտոնի Սակարանը յուզուած ալեց օր մը ունեցաւ այսօր: Մինչ Լոնտոնի ինչպես նաեւ եւրոպական ուրիշ հրապարակներուն մէջ կը կարծէին թէ Ամերիկայի դրամական ապնաղը ազդեցութիւն չպիտի ունենար, հիմա վախ կայ որ Ամերիկայի կացութեան ներքոյի դրամական հրապարակներուն վրայ ունեցած վնասակար ազդեցութիւնը կրնայ չատ մնալուն: Լոնտոնի անհատական պանքաներուն ակցիան ակը այսօր 5½էն 6ի բարձրացաւ. ասիկա թէպէտ պաշտպանական սակ մը չէ, բայց վախ կայ թէ կացութիւնը գոհացուցիչ չըլլալուն համար է որ Ամերիկայէ դրամ կ'ուզուի միւս: Ակէ կը հետեւի թէ Անգլիոյ Պանքան ալ պիտի բարձրացնէ մօտերս իր տոկոսի սակը: Լոնտոնի մէջ մէկ քանի օր առաջ ամերիկեան արժեթուղթերու գնողներ կային, բայց այսօր ամերիկեան արժեթուղթերու գնողներ չեն, վասն զի ամերիկեան թուղթերը վերսին ինկան: Պերլինի մէջ տոկոսի սակին բարձրացումն ալ չատ անպատաս ազդեցութիւն ըրաւ Սակարանին վրայ, մանաւանդ որ 1,639,000 դոլարին եւս առնուեցաւ այսօր Անգլիոյ Պանքայէն: Բանատայի ելմտական կացութեան համար ալ անպատաս լուրեր կը հասնին. Բանատայի արժեթուղթերը չատ կ'իյնան. կը վախցուի որ Բանատայի դրամական կացութիւնը մեծ առնչութիւն ունենայ Ամերիկայի կացութեան հետ:

ՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 31 հոկտ. — Այսօրուան հաշուեկարգարումը չատ դիւրութեամբ կատարուեցաւ. «բոլիսներնները նուազ կարիւոր էին և «ուրբա»ներն ալ խիստ չափաւոր: Պղինձի գինը 64.50ի բարձրացած ըլլալով, Ռիօ Թինթոն ալ 1741էն 1801ի բարձրացաւ: Պալիա Գարայարն պահ մը 500 եղաւ և յետոյ 469ի իջաւ: Կապարի գինը հաստատուն է 18.15 և սպանիական կապարը՝ 18.07: Տրանսվալ ռանդը չատ հաստատուն է՝ 94.65: Օտար արժեթուղթերը հանդարտ են, բացի ռուսականներէն, որոնք մէկ «բուն» վրայ դրին: Անգլիոյ պանքային դրամի սակին հարիւրին 5½ի բարձրանալը, որ մէկ քանի օրէ ի վեր կը գուշակուէր, չփոխեց քնդհանուր հակումը, որ գոհացուցիչ է: Լոնտոնէն առնուած լուրերու նայելով, հրապարակը լաւագոյն է ամերիկեան արժեթուղթերու մասին, վասն զի Նիւ-Եորքի մէջ գիներու բարձրացում տեղի ունեցած է: Հարաւային Ամերիկէի հանքային բաժնեթուղթերուն գիները բարձրացած չեն:

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Պանքային վարչական Խորհուրդը որոշեց իր դրամի սակը հարիւրին 4½էն 5½ի բարձրացնել:

—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ սեղանաւորներու կարեւոր սէնթիքա մը որոշեր է հարիւրին հարիւր ցինով ծախսառնել Նիւ-Եորքի քաղաքին 6% տոկոսաւոր պտրատուներէն 30 միլիոնի չափ. նաեւ ուրիշ 20 միլիոն ալ միեւնոյն գինով հրապարակ հանել: Թայմզ կը կարծէ թէ մեծ մասամբ օտար հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան պիտի հանուին: Նիւ-Եորքէն առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ կացութիւնը զգալապէս բարւոքած կը նկատուի:

ԲԱՐԻԶ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիրոն, այսօր, սեղան մը տուաւ ի պատիւ Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Սալէնտէ Սալազարի, որ Ալֆոնս Թագաւորին հետեւած էր Շեէպաւան ուղեւորելու միջոցին:

— Ցունասանի Թագաւորին որդին Եորկիոս իշխանը, երէկ, Բարէնհաէն ճամբայ ելեր է դէպի Բարիզ՝ իր նշանածին՝ Պոնապարթի իշխանուհիին մօտ երթալու համար: Ցանրարքայի արքունիքին կողմէ վալէտարի իշխանը և իշխանուհին ներկայ պիտի գտնուին ամուսնութեան հանդէսին:

ՊԵՐԼԻՆ. — Սաքսոնիոյ Թագաւորը խոստացաւ Մանդիներոյ կոմսուհիին թէ զաւակները ամէն տարի պիտի կրնայ տեսնել Միւնիխի մէջ՝ Ծննդեան տօնին և զատկան, պայմանով որ իր անհեթեթութիւնները դադրեցնէ: Մանրա իշխանուհին առժամապէս Պրիքսէն պիտի մը՝ նայ՝ Թիրոլի հարաւային կողմը՝ Սաքսոնիոյ Թագաւորին սենեկապետներէն Գ. Շէօնպերկի տունը: Մոտէնէի մէջ Մանդիներոյ կոմսուհիին ու Մանրա իշխանուհիին բաժանումը չատ զբաղեցուցիչ էր: Մաթիլդէի փաստաբանը քաղաքացուն անդամ տեսակցելէ և տարեթուչակը դադրեցնելու սպառնալիքը ընելէ ետքը միայն յաջողեցաւ կարգադրութիւն մը ընել Մանդիներոյ կոմսուհիին հետ: Իտալացի ոստիկան մը կոմսուհիին ու փոխարարին ուղեկցեցաւ մինչեւ իտալական սահմանը գլուխը, ուր հանդիպեցաւ աւարտիցի ոստիկանի մը: Սաքսոնիոյ Թագաւորը մօտերս Պրիքսէն պիտի երթայ, առաջին անգամ տեսնելու Մանրա իշխանուհին: Գ. և Տիկին Դաղելլի Ֆիորենցա վերադարձան:

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ պատերազմական նախարար Ֆոն Սէյէմ զօրավարին դատ, Բեզերսպերկի գերման նոր դեսպան ալ Վիլհելմ կայսր հետ Անգլիա պիտի ուղեւորի: Սակայն կը հետեւի թէ Վիլհելմ Բ.ի Անգլիոյ տալիք այցելութեան քաղաքական կարեւորութիւնը հաստատուած է:

ՊԵՐԼԻՆ. — Հաւանական է որ Մարգքէ-Հարտէնի դատին վերաքննութիւնը դանդաղ ըլլայ: Տանցիկի Սինոդը զայրոյթ յայտնեց՝ այդ դատին հրապարակուելուն համար:

ՌԱԼԱՊՈՒԼ.— Վերջին երկրաշարժին հետեւանքով Ծիրբուծանոյի մէջ 175 մեռեալներէն 118 փլատակներուն տակէն հանուեցան. նաեւ 50 վիրաւոր, որոնց 12ը ծանրապէս: Ուրիշ ինը տեղեր ալ կան 11 մեռեալ ու 35 վիրաւոր:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶԻՄ Հոկտ. 19, 1 Նոյեմբեր

Օսմ. Գանա. Մաքսակալ 4 % Ք.Կ. Օ.Ռ.		99 31½
» » » ժամէ 5ի Ք.Կ.	»	— —
Բաւական երկաթուղի	Ֆր.	158 50
» » ժամէ 5ին	»	— —
Քարտէ Կ. Պոլսոյ	»	429 50
Անատ. երկաթ. Գաբաթ. Ա.տերի	»	509 —
» » » Բ.տերի	»	505 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ա.	6 10
Ներքեթի Խարիսի	»	44 —
Ներքեթի Խարիսի Հավելեալ	»	4 65
Օսմ. Ազազ. Ընկ.	»	4 05
Օսմ. Ծխախտ		18 03
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 60
» ժուլիանա		3 75
» պրոմենատ		473 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 31 Հոկտ.

Միացեալ Օսմ. պարքք. (բաց. Ա. Ո.		91 75
» » » (գոց.	»	91 85
Բաւական երկաթուղի	Ֆր.	167 50
Թրանսվալ	»	37 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	687 —
Ռիէմի բաժնեթուղթ	»	422 —
Պալիա Գարա Այարն	»	469 —
Օսմ. մաքսատուն	»	491 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 65
Գրեկի Լիոնի	»	1138 —
Գաւառական 5 %	»	92 50
Գաւառական Ռանթ	»	101 10
Սպանիական արտաքին	»	91 45
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25 13
Գերմանական Ֆրանս. Պանքայի	»	3 ½

ԻԼՈՆ

Խագիսէի Խասսան Շահանէ

Խագիսէի Խասսան Շահանէ իչուն պիր սէնէի քամիլէ զարքնաս միւսլեման օղունանագ Գարաթիֆ քէմիւրքէնին պէնէր Թէնէլթօսը մէքիթի երմի զուրուշան իքի եիւզ եէթմիշ վէ Նիւքէսրլ քէմիւրքէնին պէնէր Թէնէլթօսը մէքիթի քէզա երմիտէն իքի եիւզ երմի զուրուշտա Թալիպի էօտէսինէ օլուղնանան վէ հասաբ իթթիսալտէ կէօրիլիր հալտէ իհալէի էվվէլիէսի չէրը Թէյրինի եվվէլէնի երմիտներ ճումա իրթէսի կիւնիւ իթթա գէլնանագրնան Թալիպ օլանլարդն չէրարիթը միւքէֆէրրիայը անչամագ վէ միւնագասաս ասխրլ օլմագ իսթէյնէրին եիւզալ օն նիսպէթիտէ թէլմինաթ ագչէսինի վէ ես միւթէպէ քէֆիալէնամէսի միւսթասրդպէն եէվմը մէկիւրատ նիհաեէթ ասաթ օնա գասաբ Խագիսէի ճէլիլէի միւչարիլէյհաս կէլմէլէրի իլան օլունուր:

Թիվ 17 Թրչ. էվ. սէնէ 323 3—1

ՆՈՐԱՁԵՒ
ՊԱՏՐԱՍՏ ՉԳԵՍՏՆԵՐՈՒ
Մասնաւոր ճիւղը

ՄԱՅԷՐ
Վաճառատան

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Մեծ ընդունելութիւն
կը գտնէ
ԻՐԱԿԱՆ ԱՆՓՈՓՈԽ Գ

ՊԷՅՔԸՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

370, ՖՐԱՆԿԱԿԱՆ ԳԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ԳԻՄԱՑ, 370

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ

ՍԱԼՕՆԻ, ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ, ՃԱՇԱՐԱՀԻ ԵՒ ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ, ԵՒԱՅԼՆ

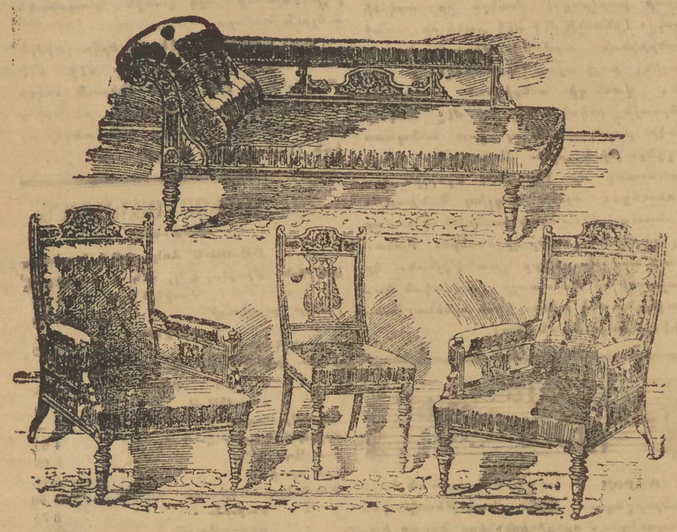

Ամբողջական կաբեսարք (Ֆուրնիման) մահոգենիէ, կաղնեփայտէ կամ ընկուզենիէ, կարմիր, շագանակագոյն, կանաչ մարոքէնի ծածկոյթով, Լոնսոնի մէջ պատրաստուած:
Մբերք նաստարանի աթոռներու եւ սեղաններու:

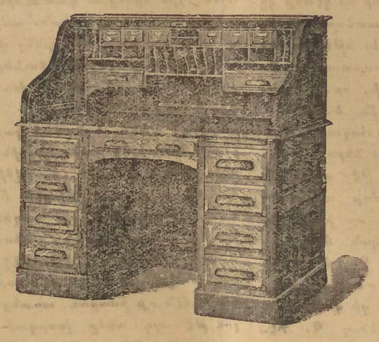

Մեծ մբերք ամերիկեան գրասեղաններու եւ թղթակալներու՝ սթորով, աշխատութեան սենեակի լավագոյներու, կանանց յատուկ չնարակուած գրասեղաններու՝ մահոգենիէ, ծիրանեփայտէ եւայլն, գրասեղանի պտուտակով թիկնաթոռներու:

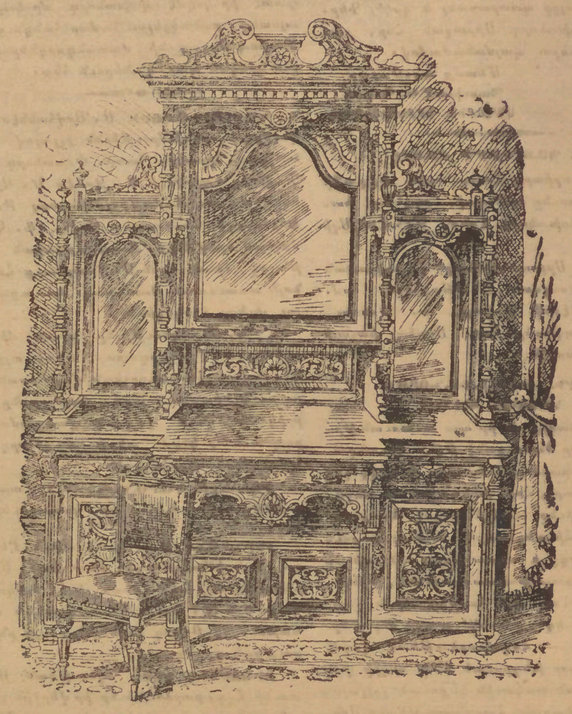

Պիւֆէ եւ վիթրին, սեւ մահոգենիէ, կաղնեփայտէ եւ ընկուզենիէ, չնարակուած:

ՇՔԵՂ ՍԵՂԱՆՆԵՐ

Ծիրանեփայտէ սեղաններ, երփնադրուագ, ֆանդակազարդ մահոգենիէ՝ Լուի ԺԵ. ոճով, ֆանդակազարդ ընկուզենիէ սեղաններ՝ Լուի ԺԵ. եւ ԺԶ. ոճով, երկայն սեղաններ, թէյի, թղթախաղի եւ գործի սեղաններ եւայլն:

ՍԱՆԴՈՒԽԻ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԳԵՐ

Հնդիկ կաճեպէ, մօքէթ, վրլուրէ, Վիլթընի վրլուրէ եւայլն:

ՄՕՔԷԹԷ, ԹԱՂԹՔԷ ԳՈՐԳԵՐ

Միօրինակ գոյներով, բրլիւէ եւ վրլուրէ Վիլ բրն գորգեր, Գրիւսէլ գորգեր եւայլն:

3

ԹԱՂԻՔՆԵՐ

Գորգերու վրայ բաղեայծածկոյթներ փռել անհրաժեշտ է այս տեղի բնակարաններուն մէջ, ուր տախտակամածները յանախ անկանոն են. գորգերը կը պահպանեն եւ ոտքերու համար կակուղ կը դարձնեն զանոնք:

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԳԵՐՈՒ ՅԱՏՈՒԿ ԱՒԵԼՆԵՐ

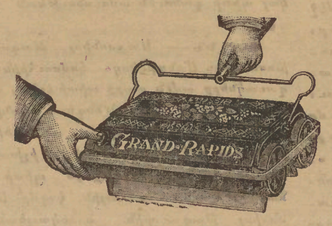

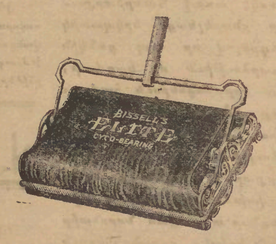

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԲԱՐԱՎԱՆՆԵՐՈՒ

Զանազան մեծութեամբ, ձգախէժով պատած կտաւէ, մետաքսէ, սաթէնէ եւ ասեղնագործուած մետաքսէ:

Մեր անթափանցիկ վերարկուները հասած են: Արանց, կանանց եւ տղոց համար օրուան բարձր նորոյթին համաձայն եւ անթափ գոյներով վերարկուներ կը ծախուին: Մաքիֆէրլանի ձեւով եւ կնքուղով անթափանցիկ վերարկուներ ալ կան: